

A MUNKABIZTONSÁG HELYZETE

1. A munkafeltételek alakulása az OMMF tapasztalatai alapján

A munkavédelem helyzetére meghatározó jelentőséggel bír a gazdasági fejlettség. Az egyes vállalkozások munkavédelmi helyzetét vizsgálva általános tapasztalatként megfogalmazhatjuk, hogy a tőkeerős vállalkozások (ide tartoznak elsősorban a multinacionális, külföldi tulajdonú nagy cégek, illetve a kisebb cégek közül a „húzó” ágazatokhoz tartozók) munkavédelmi helyzete kedvező, ezzel szemben a kényszervállalkozásoknál, a kedvezőtlen piaci helyzetű gazdálkodóknál a munkavédelem színvonala alacsony. Magyarország egyes régiói között is tapasztalhatóak különbségek a munkavédelem általános színvonalát illetően. Elmondható, hogy ahol nagyobb mértékű a befektetői tőke jelenléte, - ilyen Budapest és környéke, valamint a Nyugat- és Közép-Dunántúl - ott a munkavédelem helyzete is megnyugtatóbb.

A gazdasági lehetőségek mellett a munkavédelmi szemlélet megléte, illetve hiánya van leginkább hatással a biztonságosabb munkavégzés irányába tett lépésekre. A multinacionális cégek magukkal hozzák a magyarországinál általában magasabb színvonalú munkavédelmi kultúrájukat, és a munkavédelem magas színvonalon tartását megkövetelő minőségbiztosítási rendszerüket. Ezzel szemben a gazdaságilag leszakadó területek állandóan csökköző helyzetben egyensúlyozó vállalkozásai örülnek az „életben maradásuknak”. A munkavédelemre nem tudnak költeni, munkavállalóiknak eszükbe sem jut, hogy megköveteljék a biztonságos munkavégzésükhöz szükséges feltételeket, mert tudják, hogy ezt a cégük amúgy sem tudná teljesíteni. Nem szolgálja a helyzet javulását a nemzetgazdaság egyes területein különösen elburjánzott alvállalkozói (esetenként szubalvállalkozói) rendszer sem. A vállalkozási lánc végén álló gazdálkodó egységek a csekély szintű jövedelmezőség miatt nem képesek a munkavédelmi kiadások finanszírozására. Ennek különös veszélye, hogy a munkavédelmi helyzet romlása visszahat a termelés színvonalára, minőségére, így a biztonsági kiadásokon spórolók idővel még nagyobb gazdasági hátrányba kerülnek.

A munkavédelmi helyzet alakulására igen jelentős hatással van a nemzetgazdaságon belüli termelési szerkezet átalakulás. Tovább folytatódott a termelés áthelyeződése elsősorban Kínába és Indiába. Magyarországon ezzel lecsökkent a veszélyes termelési ágak aránya, és helyükbe a jól automatizálható, és ezért kevésbé balesetveszélyes logisztika, valamint a kereskedelem lépett. A kevésbé veszélyes technológiák térnyerése jó hatással van a munkavédelmi helyzet alakulására. Ugyanakkor a technikai fejlődés velejárója az egyre jobb és biztonságosabb munkaeszközök megjelenése is.

A munkavédelmi szemlélet kialakítására az OMMF is jelentős erőfeszítéseket tett. Ide sorolható a „Partnerség a foglalkoztatás biztonságáért” program meghirdetése, illetve a munkavédelmi információs rendszer országos szintű kiterjesztése.

1.1. A munkabiztonság helyzetének ágazati sajátosságai

Építőipar – Építőanyag-ipar

Az ágazat munkavédelmi színvonalának továbbra is súlyos gondja a többlépcsős alvállalkozó rendszer. A beruházások **fővállalkozói** legfeljebb csak irányítási munkát végeznek, a konkrét kivitelezési tevékenységet az alvállalkozói láncolat végén elhelyezkedő, a munkát legalacsonyabb összegben elvállaló alvállalkozó végzi, aki azért tud alacsony vállalási árral szerződni, mert munkavállalóit feketén, vagy alkalmi munkavállalói könyvvel foglalkoztatja, esetenként a vonatkozó legelemibb munkavédelmi szabályok betartása nélkül. A fővállalkozók a munkavédelmi feladatokat írásban szabályozva igyekeznek az alvállalkozókra hárítani a felelősséget. Az alvállalkozók az építkezések többségénél munkahelyi irányítót – építésvezetőt, művezetőt - nem alkalmaznak, általában a munkát végzők közül bíznak meg egy munkavállalót a helyszíni tevékenységek irányítására és az ügyvezetővel történő kapcsolattartásra.

Az ágazatban a balesetet előidéző főbb okok a be- és leesés elleni védelem hiánya, a betemetődés, illetve az áramütés veszélye.

A be- és leesési veszély leggyakrabban a magasépítési munkahelyeken foglalkoztatott munkavállalókat érinti, akik a leesés elleni védelemmel el nem látott falnyílások, földemnyílások közelében, földemen, tetősíkokon, építési állványokon végeznek munkát.

Mélyépítési munkahelyeken gyakran tapasztaltak az OMMF felügyelői munkavégzést olyan munkaárkokban, munkagödrökben, amelyeknek dúcolatlan, sokszor szakadólapon belül a kitermelt földdel terhelt földfalai veszélyeztették az azokban munkát végzőket.

A **munkáltatók veszélytudata** még nem ért el arra a szintre, hogy intézkedjenek a már kiépített, de megbontott védelmek helyreállítására, karbantartására, illetve a leesés elleni védelem biztosítását fontosabbnak ítélik meg, mint a határidő betartását.

Jellemző hiányosság a munkaterületeken a mindenki által használt lépcsőfeljárók, lépcsőházak, liftaknak korláttal való ellátásának hiánya.

A biztonsági és egészségvédelmi tervek, valamint a **kockázatértékelések** - néhány munkáltató kivételével – alacsony színvonalúak, hiányosak, feladatuk ellátására alkalmatlanok, mivel nem konkrét tevékenységekre vonatkozóan készültek.

A **koordinátorok** alkalmazása a tapasztalatok szerint nem javított az építőipar munkavédelmi színvonalán. Több nagyobb beruházásnál a koordinátor csak papíron létezett, az építési területen hónapokig nem fordult meg.

Egyértelmű előrelépés tapasztalható viszont a védősisak használata, valamint a felvonulási villamoshálózatok áram-védőkapcsolóval történő ellátása területén.

Mezőgazdaság

Az ágazat különböző támogatások nélkül veszteséges lenne. A növénytermesztésben a gépek viszonylag korszerűek, az állattenyésztésben a gépek, az épületek és technológiák korszerűsítésére nagy erőfeszítéseket tesznek, de a telepek mintegy ötven százalékánál elavultak az eszközök. A munkavédelmi helyzetről általánosságban elmondható, hogy a jelentősebb, a 100-nál több munkavállalót foglalkoztató munkáltatók megerősödtek, jelentős összegeket fordítanak gépparkjaik folyamatos fejlesztésére, új, korszerű erő- és munkagépeket szereznek be, korszerűsítik állattenyésztésüket.

A munkáltatók másik része – különösen a kedvezőtlen adottságú területeken gazdálkodók – korszerűsíteni nem, vagy alig tudott, a talpon maradásért küzdenek, így korszerűtlen, elavult gépeiket javítgatják, állattenyésztő telepeiket felszámolják.

A legöregebb, legkorszerűtlenebb és egyben a legtöbb hiányossággal is rendelkező munka- és erőgépeket az egyéni vállalkozók üzemeltetik.

A tavalyi év során megfigyelhető volt, hogy egyes csoportok nagy számban vásárolták fel a működésképtelenség határára jutott vállalkozásokat, ahol rövid időn belül drasztikus létszámcsökkentést hajtottak végre, ez szintén a munkavédelmi helyzet romlásához vezetett.

A **növénytermesztési ágazat** területén dolgozó munkáltatók nagyobb figyelmet fordítanak a korszerűbb, biztonságosabb erő- és munkagépek beszerzésére és üzemeltetésére.

Ezek a nagyobb teljesítményű, modern, de műszaki szempontból bonyolultabb gépi berendezések műszakilag képzetesebb, esetenként több szakmával rendelkező szakemberek foglalkoztatását igénylik. **A növényvédő szer tárolás, raktározás** gyakorlatilag teljesen

visszaszorult, ugyanis a gazdálkodók csak a vegyszeres növényvédelem elvégzése előtt vásárolják meg a növényvédő szereket. Jellemző volt az erő- és munkagépek védőberendezéseinek a hiánya, a javítóműhelyekben tapasztalható rossz munkakörülmények és az ott található munkaeszközök biztonsági berendezéseinek a hiánya.

Az **állattenyésztő telepeken** mostohább körülmények találhatók. Sok helyen az igen rossz műszaki állapotú, esetleg közúti forgalomban nem használt, esetenként a műszaki vizsgán alkalmatlan minősítésű, a szántóföldi növénytermesztésből kikerült erőgépeket használnak.

Az előző évekhez hasonlóan az **erdészetek változatlanul** az állami erdők tulajdonosi feladataiból adódóan, a szakmai irányítást és a területen végzett munkák (erdészeti talajmunkák, erdőtelepítés, erdőművelés, fakitermelés) koordinátori szerepét töltik be. A munkák elvégzésére az erdészetek különböző vállalkozókkal kötnek szerződést, és a szerződésben elsődlegesen csak az anyagi kondíciókat rögzítik. A feladatok gyakorlati megvalósítását, a fizikai munkát többnyire vállalkozókkal végeztetik el. Ennek eredményeként a nagy kockázatokat jelentő fakitermelési munkákat, sokszor felkészületlen kisvállalkozások végzik.

A fakitermeléssel foglalkozó vállalkozók munkaeszközei, elsősorban az anyagmozgató erdészeti traktorok nagy része elavult, műszaki biztonsági állapotuk nagyon rossz.

Az egyéni vállalkozók többnyire alkalmi munkavállalói könyvvel (AM-könyv) vagy feketén foglalkoztatnak munkavállalókat, akiknek a munkavédelmére nem sokat áldoznak.

Fafeldolgozó-ipar, bútoripar

A fafeldolgozó tevékenységet végző munkáltatóknál a munkabiztonsági körülmények az előzőévhez képest alapjában véve nem változtak. Nem nőtt – az elvárható mértékben – a vízbázisú lakkok és festékek felhasznált mennyisége a magas ár és a kedvezőtlen kopásállóság miatt, ezért változatlanul nagy mennyiségben használják az egészségre ártalmas szerves alapú oldószereket.

Sok helyen a meglévő, de hibás elszívó berendezéseket, a gépek hibás védőberendezéseit sem javítják meg. A faiparban jelentkező másik alapvető probléma, hogy a gépekhez rendelkezésre álló védőburkolatokat kiiktatják, illetve leszerelik a szerszámcsere miatt, majd nem szerelik vissza. A karbantartás a legtöbb esetben csak az üzemképes állapot fenntartására korlátozódik. A munkáltatók az egyéni védőeszközöket többnyire biztosítják, de használatukat már nem mindig követelik meg.

Élelmiszeripar

Az élelmiszeriparban a legnagyobb változás a cukorgyártás szinte teljes megszűnése volt, amely az EU mezőgazdasági politikájának eredménye. Kedvező viszont, hogy az ágazatban alkalmazott HACCP rendszer követelményeinek való megfelelés arra ösztönzi, kényszeríti a munkáltatókat, hogy a munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeknek is megfeleljenek.

Az iparágban igen elterjedt a kölcsönzött munkaerő, ami a teljes munkaerőigénynek kb. 2/3-át teszi ki. A kikölcsönzött munkavállalókat semmi nem köti a gyártó céghez, csak a napi 8 óra munka. Sok esetben nem látják el őket megfelelő egyéni védőeszkővel. Bizonytalan a pihenőidő, pihenőnap, nincs számukra megfelelő oktatás és megfelelő alapos betanítás.

Az ellenőrzések során feltárt jellemző hiányosságok: az élelmiszer-feldolgozó üzemekben továbbra is jellemző hiányosság a gépek, berendezések védőburkolatainak, védőberendezésének a kiiktatása. Ebben a szakágazatban legfőbb veszélyt, a veszélyes gépek mellett a padozatok hibái, illetve a vizes, zsíros járófelületek csúszóssága jelenti. Sok a szúrásból, vágásból keletkezett munkaidő kieséssel járó baleset, mivel a legkisebb sebbel sem lehet munkát végezni az élelmiszeriparban. Az élelmiszeriparban egyes iparágak – például a hús- és baromfifeldolgozó – magas műszaki követelmények mellett megfelelnek a

munkabiztonsági előírásoknak, de a kölcsönzött munkaerő valamint e folyamathoz tartozóan megjelenő fekete munka veszélyhelyzeteket teremthet.

Közlekedés, szállítás, járműjavítás

A **közúti szállítás** területén ma már viszonylag ritkák az elavult - műszakilag is kifogásolható – járművek. Az új, korszerű teherautók mind biztonsági, mind ergonómiai szempontból jónak mondhatók. A speciális járművek korszerű önrakodó berendezéssel rendelkeznek. A kockázatok növekedését okozta azonban a gépkocsivezetők jellemző túlóráztatása, és az ebből fakadó kifáradásuk, illetve a szabálytalanul végzett rakodási, daruzási műveletek.

A **vasúti szállítás** területén a munkavállalói létszám mintegy 16-20%-kal csökkent. A MÁV-nál végrehajtott átalakítás a munkabiztonság szempontjából sok problémát okozott. A vasúti munkaterületeken egyidejűleg több munkáltató munkavállalói dolgoznak. A különböző munkáltatók irányítása alá tartozó, azonos munkaterületen foglalkoztatott munkavállalók munkájának összehangolása gyakorlatilag hiányzik. A vasút területén a karbantartások, felújítások következtében az állomások, hidak, felvételi épületek állapota javult.

A **járműjavítási ágazatban** kétféle tagozódás figyelhető meg. Egyrészt kialakult a nyugati autómárkák szinte minden igényt kielégítő értékesítő és szervízhálózata. Másrészt megtalálhatók a régebbi, még forgalomban lévő gépkocsikat javító, főleg egyéni vállalkozók, kisebb Bt-k műhelyei.

Jellemző hiba a szerelőknak lefedetlensége, amely sok esetben csak a hanyagság következménye, hiszen minden szükséges eszköz rendelkezésre áll a helyszínen. A nyugati márkaszervizeknél az ISO 9000 és az ISO 14000 nemzetközi szabványsorozattal bevezetett minősítési és tanúsítási rendszerbe integrálták a munkavédelmet is, amely tevékenység ez által előtérbe került. Ez a rendszer biztosítja a folyamatos ellenőrzést a munkavédelemben és garantálja a fejlesztést és a szükséges dokumentációk meglétét.

Vasipar – gépipar

A gépiparban a vállalkozások tökeereje függvényében szélsőséges eltérések tapasztalhatóak.

Egyes területeken (általában az ország keleti felében) kevés kivételtől eltekintve általános a nagyon elavult, elhasználódott termelőeszköz működtetése. Korszerűbb gépeket kevés helyen lehet találni, nincsenek folyamatos munkák, így a beruházások nem igen térülnének meg. Döntően a gazdasági átalakuláskor átvett, már abban az időben sem megfelelő gépek használata a jellemző. Különösen a kisebb **öntödéknél** mintha húsz éve „megállt volna az idő”, de a sajtológépek között is viszonylag kevés az új gép.

A **fémalakítás** szakágazatban inkább csak a technikai színvonal megtartása volt a jellemző, de néhány esetben sor került az ágazatban jelentős fejlesztésre is.

A **gépek, berendezések gyártásának** területén is jellemzően régi, elavult gépekkel lehet találkozni, amelyek állapota a jól karbantartottól a legelhanyagoltabbig változó. Legtöbb esetben nincsenek anyagi erőforrások komolyabb karbantartásra, csak a szükséges javításokat végzik el. A védőburkolatok rögzítésével sok gond mutatkozott.

Jellemző, hogy a kezelő elemek azonosító feliratai lekoptak, elpiszkolódtak. További veszélyt jelentenek a hegesztő-berendezések hiányosságai, a villamos berendezések, hálózatok biztonsági problémái. Gondot okoz az egyéni védőeszköz használatának elmulasztása, illetve nem megfelelő védőeszköz használata.

Az ágazat külföldi tulajdonú üzemében általában magas a munkavállalói létszám és a munkavédelmi tevékenységük jó, megfelelő, sőt néhány munkáltató esetében az átlagosnál sokkal jobbak a munkavégzés személyi és tárgyi feltételei. A multinacionális cégek által létrehozott zöld mezős beruházások esetében a berendezések modernnek, biztonságosak, és felkészült szakember csoport végzi a munkavédelmi feladatokat.

A **finommechanikai iparban** gyakran alkalmaznak kölcsönzött munkaerőt. A monoton munkavégzésből eredő figyelmetlenség miatt előforduló baleseti veszély elkerülésére a munkáltatók úgynevezett rotációt alkalmaznak a munkahelyeken.

Villamosenergia,- gáz,- gőzellátás

Az áramszolgáltatóknál fizikai munkát végző munkavállalók gyakorlatilag nincsenek. Az eddig még meglévő alállomások kezelését és ügyleti szolgálatok ellátását is kiszervezték. Például a hibajavítást, az ügyleti szolgálatot az új hálózatok szerelését, a régi hálózatok felújítását különböző gazdálkodó szervezetek, alvállalkozók végzik. Jelentős különbség tapasztalható az áramszolgáltatóktól kiszervezett, de a tulajdonukat képező, valamint az egyéb tulajdonosú alvállalkozók munkavédelmi helyzete között. Amíg az előbbiek megfelelő egyéni védőeszközökkel, szerszámokkal vannak ellátva és azokat szükség szerint használják is, addig az egyéb alvállalkozóké sok kívánnivalót hagy maga után. Gyakori hiányosság az oszlopok környezetében és az oszlopokon végzett tevékenység során a védősisak használatának mellőzése.

A távfűtési szolgáltatóknál a hibaelhárításon, a gyorsszolgálaton és a műszaki irányításon kívül minden más tevékenységet alvállalkozókkal végeztetnek el. Ezen a területen is a legveszélyesebb tevékenység a karbantartás.

A fűtőerőművek műszaki berendezései megfelelőek, a szükséges időszakos vizsgálatokat elvégzik.

Az **ivózellátás, szennyvízelvezetés, -tisztítás** területén jelentős beruházások folynak uniós segítséggel. Ezen a területen a legveszélyesebb tevékenység a hibaelhárítás, ahol a munkagödrök dúcolása sok esetben indokolatlanul elmarad.

Vegy-, gumi-, és műanyagipar

A hazai kőolaj-finomítást reprezentáló százhalombattai kőolaj-finomító műszaki berendezéseinek nagy részénél a biztonságtechnikai színvonal határozottan, folyamatosan javult. Egy 35 milliárd forintos projekt keretében sok új létesítmény magas műszaki színvonalon valósult meg.

A gumiiparban jelentős fejlesztést hajtottak végre a járműabroncs gyártásban, ezzel ez az alágazat a vegyipar egyik húzó ágazatává vált. Elkészült Rácalmás külterületén a HANKOOK TIRE Magyarország Kft gyára, valamint Környe külterületén a Bridgestone Gumigyár. Itt jellemzően nagyon alacsony a munkavállalói átlag életkor. A területi vezetők szakmailag képzettek, de nem rendelkeznek munkavédelmi szemlélettel, és ilyen irányú képzettségük is hiányos.

Az utóbbi időben több **műanyag feldolgozó üzem** létesült nyílászáró szerkezetek gyártására.

A korszerű, automata vagy félautomata gépek beállításával jelentősen csökkent a baleseti veszély, de néhány esetben – főként régi gépeknél – előfordult a biztonsági berendezés működésképtelensége is. Az iparág fejlődésével egyes helyeken az üzemek zsúfoltsága is megjelent, amely szintén kockázati tényezőként értékelendő. A bekövetkezett balesetek között legnagyobb számban – továbbra is - a bűjtatott élű késsel történő vágásos sérülések szerepelnek.

A **vegyi anyag** gyártó nagyvállalatok esetén a piaci hatásoknak megfelelően egyrészt erős visszafejlődés (alumíniumipar), másrészt határozott fejlődés (műtrágya és kapcsolódó anyagok gyártása) tapasztalható, ami megnyilvánul az alkalmazott munkaeszközök (technológiai berendezések) minőségében és a munkavédelem színvonalában is.

Papír gyártás

Korábbi tapasztalataink alapján az ágazatban a munkavégzés feltételei jónak mondhatók, a termelő berendezések, munkaeszközök biztonsági állapota megfelelő.

A legtöbb munkabalesetet kiváltó ok az anyagmozgatással volt kapcsolatos az elmúlt években.

Nyomdaipar

A nyomdaipar nagy változáson ment keresztül, az iparág keresztmetszete erősen leszűkült. A megszűnések mellett kisebb, nyomtató és nyomtatás előkészítő üzemek létesültek. Ez az egyik iparág, ahol a mikro- és kisvállalkozások munkavédelmi helyzete jobb az átlagnál (korszerű munkaeszközökkel indítják vállalkozásaikat). Gondot okoz viszont, hogy az újonnan szerveződött üzemek jelentős részénél az üzemépület kialakítása eleve nem felel meg a technológia követelményeinek, így a fűtés-szellőzés, megvilágítás mértéke elmarad a műszaki normáktól.

A munkavédelmi helyzet alakulását negatívan befolyásolja a nagy számban alkalmazott kölcsönzött munkaerő. Az eseti jelleggel munkát végző személyek képzése, informálása, továbbá egyéni védőeszközzel való ellátása több esetben hiányos.

Az ágazatra jellemzőek a szúrt és vágott kézsérülések, valamint a segédműveletek során bekövetkező botlások, izomhúzódások. Továbbra sem mérséklődött az anyagmozgatással kapcsolatos tipikus sérülések előfordulása.

A nyomdák tekintetében az alaptevékenységhez tartozóan súlyos veszélyeztetés nem, azonban a villamosság biztonságtechnikájára visszavezethető hiányosság több esetben került feltárásra.

Textil, -konfekció, -cipőipar

A textil-, konfekció-, cipőipari ágazatokban negatív gazdasági tendenciák jellemezték az elmúlt időszakot. A kisüzemek és a mikro vállalkozások - varroda, szövöde, és kötöde - mérsékelt kapacitással és változó terheléssel üzemeltek. A termelés beszűkülése maga után vonta a munkaterületek zsugorodását, ami a munkabiztonságot negatívan befolyásolta. A cipőiparban a termelő kapacitások, az előző gazdasági időszakhoz képest is jelentős mértékben szűkültek, egy részük megszűnt.

Az ágazatban az üzemépületek állaga évek óta folyamatosan romlik. A munkaeszközök műszaki állapota tervszerű megelőző karbantartás hiányában kifogásolható. A munkavédelmi ellenőrzések során leggyakrabban a közlekedési útvonalak és anyagtaroló helyek elkülönítésére, a gépek kezelőelemeinek lekopott hiányos jelöléseire, a hajtások hiányzó, eltávolított védőburkolatai miatt fennállt veszélyeztetések megszüntetésére, ujjvédők hiányának pótlására, ollótartó szerkezetek kialakítására, hiányos üzemeltetési dokumentációk kiegészítésére, a lengőkaros szabásgépeken a kivágótőke rögzítésére, az üzemszerűen meleg felületek jelölésére vonatkozóan kellett intézkedni a munkavédelmi hatóságoknak.

Kereskedelem, vendéglátás, logisztika

A kereskedelemben a munkabalesetek jellemző módon a kézi anyagmozgatás, és az éles tárgyakkal történő érintkezés során következtek be. A multinacionális kereskedelmi üzletláncoknál a munkakörnyezet jó műszaki színvonalú, és a raktározás, anyagmozgatás gépesített. Viszont jellemző a zsúfolt anyagtarolás, a magasban elhelyezett, megbontott egységpraktok tárolásából adódóan a tárgyak leesésének veszélye, targoncáknál a rögzítő fékek hibái, a kulcsos indító készülékek kiiktatása, hangjelző berendezések üzemképtelensége. Az emelőgép kezelők a legalapvetőbb és legelemibb adminisztrációs kötelezettségükkel (pl. az emelőgép-napló naprakész vezetése) sincsenek tisztában.

Jellemzően megállapítható hiányosságok a **szálláshely szolgáltatás és vendéglátás területéről**:

- nincs kockázatértékelés;
- nincs vagy lejárt a villamos érintésvédelmi felülvizsgálat;
- nem szabályozták az egyéni védőeszköz juttatás belső rendjét;
- a munkavédelmi oktatások elmaradtak;

- a konyhák padozatának igen rossz állapota.

További kockázati tényezőt okozott – főként a Balatonnál a nyári, máshol az ünnepek előtti időszakban – a nagymennyiségben felhalmozott árukészlet, ami a raktárakat túlszűföli, a közlekedési utakat eltorlaszolja. Az ágazatban, a nyári időszakban a fiatal munkavállalók idényjellegű, nagy számban történő foglalkoztatása is jellemző volt.

A **logisztika területén** nagy fejlődés tapasztalható. Korszerű, minden igényt kielégítő logisztikai bázisok épültek, a régieket részben korszerűsítették, itt főként az anyagmozgató berendezések, gépek jelentettek kockázati tényezőt.

Egészségügyi és szociális ellátás

2007-ben elkezdődött az egészségügy átalakítása, melynek során az intézmények egy része megszűnt, vagy több intézmény összevonásra került. Ez a körülmény kedvezőtlenül befolyásolta az egészségügy területén a munkavédelem helyzetét.

A munkavédelem tárgyi feltételeivel kapcsolatban a tapasztalatok ellentmondásosak. A közelmúltba felújított gyógyító osztályokon megfelelőek a munkakörülmények, de számos hiányosság tapasztalható a betegmozgatási-, a diagnosztikai területeken és a működtetést biztosító kiszolgáló területeken (központi laboratórium, sterilizáló, mosoda, patológia, stb.). Az egészségügyi, szociális intézményekben egyre több esetben 12 órás műszakban dolgozó ápolónők végzik a betegek, gondozottak mozgatását, szállítását, melyhez szinte sehol nem áll rendelkezésre segédeszköz.

A veszélyes üzemű gépek, orvostechikai berendezések üzembe helyezését megfelelően elvégezték, azonban az időszakos biztonsági felülvizsgálatok sok esetben elmaradtak, az intézetek tájékoztatása szerint anyagi eszközök hiánya miatt.

Az intézmények többségében a munkahelyi kockázatértékelést és annak felülvizsgálatát csak részben végezték el.

A **kórházakban** jellemző a közlekedés közbeni elesés és a kézsérülés, főleg üvegvasgásból eredően. A kiszolgáló tevékenységet ellátók közül a karbantartó részlegek munkaeszköz állománya elavult, az ágazat területén sok a csúszás- és botlásveszély.

Oktatás

Az oktatás területén a létesítmények állapota sok esetben kifogásolható, intézményekben igyekeznek a munkavédelmet megfelelő szinten tartani, azonban néhol megjelennek likviditási problémák is. Időnként, pénzhiány miatt régi, elavult berendezéseket használnak, illetve elmaradnak, vagy kitolódnak az épületek karbantartási munkálatai.

Kitört, botlásveszélyes padozatok, balesetveszélyes lépcsők, közútra történő kifutást gátló korlátok hiánya jellemző.

Ezen a területen a leggyakoribb sérülés a sportsérülés volt, amikor a tanárok a testnevelés órán egy-egy gyakorlat bemutatása közben szenvedtek el izom- vagy ínsérülést, esetleg esésből eredő ütést.

Az oktatási ágazatban fejlesztés szinte nem történt. A tanműhelyekben jellemzően elavult gépeket üzemeltetnek minimális karbantartással. A védőberendezések műszaki állapota a biztonság határát súrolja. Az épületek és tantermek állapota, különösen az alapfokú oktatás területén nem megfelelő.

1.2. Az egyéni védőeszköz ellátás helyzete

Az egyéni védőeszköz ellátás hazai helyzetének folyamatos fejlődése évről évre tapasztalható. A munkáltatók az elmúlt év májusától már csak az EU követelményeknek megfelelő egyéni védőeszközöket szerezhetik be. A munkahelyeken esetenként még megtalálható a korábban az OMMF által minősített egyéni védőeszközök egy része is, amelyet együtt alkalmaznak az új tanúsítási forma szerinti egyéni védőeszközökkel. A minősített egyéni védőeszközök jelentős része kielégíti az EU szabványok követelményeit,

így az ezeket használó munkavállalók az EU szerinti dokumentációval nem rendelkező védőeszközök védelmi képessége tekintetében nincsenek hátrányos helyzetben.

A megfelelőség tanúsítás új formája a gyártó által elkészített EK-megfelelőségi nyilatkozat, illetőleg a bejelentett szervek által kiadott EK-típustanúsítvány. A hazai bejelentett tanúsító szervezetek által kiadott EK-típustanúsítványok száma 2007. évben 155 db volt.

A három bejelentett szervezet hazánk Európa Uniós tagsága óta összesen 372 db Ek-típustanúsítványt adott ki.

Az egyéni védőeszközök megfelelőség tanúsításában résztvevő hazai bejelentett tanúsító, ellenőrző szervezeteket és tevékenységüket az e célra létrehozott elektronikus rendszer útján – megerősítés céljából – ismét be kellett jelenti. A hazai gyártók száma lényegében nem csökkent, és az elmúlt évben is számos (46 db) hazai szervezet nyújtott be tanúsításra egyéni védőeszközt hazai bejelentett tanúsító szervezethez EK-típustanúsítvány kiadása érdekében.

Három szervezet az EU tagállamain kívül (USA, Pakisztán, Vietnam) gyártott egyéni védőeszköz tanúsítását kezdeményezte.

Az OMMF tapasztalata szerint sok esetben okoz még nehézséget a jogszabályok előírásainak helyes értelmezése, a munkáltatói szabályozás összeállításának szakszerűsége. Ebben továbbra is nagy szerepe van annak, hogy az egyéni védőeszközökre vonatkozó szabványok közül jelentős számú csak angol nyelven áll rendelkezésre.

A védőeszköz kínálat bővülése ellenére gyakori a munkavállalók védelmének részleges vagy teljes elmulasztása, és a korábbi tapasztalatoknak megfelelően a mulasztások hátterében egyrészt anyagi érdekeltség, másrészt az anyagi források hiánya húzódik meg. Az elmúlt évben ismételt az építőipari ágazatban volt a legrosszabb a helyzet, ahol a szabálytalanság túlnyomórészt a munkáltatók szabályozási és ellenőrzési kötelezettségének elmulasztására vezethető vissza. A forgalmazott egyéni védőeszközök körében jellemző a magyar nyelvű tájékoztató hiánya.

2. A munkabalesetek alakulása

2.1. A munkabalesetek száma, a munkabaleseti jegyzőkönyvek feldolgozásának tapasztalatai

A munkavédelmi helyzet alakulásának egyik legfontosabb mutatója a munkabalesetek számának alakulása.

A bejelentett összes munkabalesetek száma évről évre csökkenő tendenciát mutat. Ez a csökkenés akkor is számottevő, ha figyelembe vesszük, hogy a bejelentési fegyelem – a munkáltatói ellenérdekeltség okán – rossznak mondható. (Becslések szerint a bejelentésre kötelezett munkabalesetek kb. 25-30 %-a nem jut a munkavédelmi hatóság tudomására.)

A munkavállalók gyakran (rábeszélés, vagy kényszer hatására) „együttműködnek” a munkáltatókkal a balesetek eltitkolásában. A munkavállalók nem ismerik fel közvetlen érdekeiket a munkabalesetek megelőzésével kapcsolatban. A már említett munkáltatói ellenérdekeltség, és az oktatás, ismeretszerzés hiányosságai is közrejátszanak abban, hogy a munkavállalók nem ismerik kellően a jogukat, nincsenek tisztában a jogszabályi előírásokkal sem. Az eltitkolt munkabalesetek következményei miatt (munkaképesség csökkenése, munkahely elvesztése, stb) is több esetben a sérült munkavállalók csak később ismerik fel, hogy ennek a magatartásnak későbbi hátrányos következménye lehet. Többnyire ekkor fordulnak panasszal a munkavédelmi hatósághoz sérelmük orvoslása céljából. Az

eltitkolt munkabalesetekről az OEP, illetve a rendőrség megkeresése kapcsán is tudomást szerezhet az OMMF baleset helyszíne szerint területileg illetékes felügyelősege.

Gyakori a balesetek minősítésének, bejelentésének elmulasztása azokban az esetekben, amikor a munkáltató változó munkahelyeken dolgozik (pl.: építőipar, mezőgazdaság, erdőgazdaság).

A munkabalesetek statisztikai elemzése a munkáltatók által az OMMF területi Munkavédelmi Felügyelősegeire megküldött és ott feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek alapján történik.

A 2007. évi adatok szerint a bejelentett és feldolgozott munkabalesetek száma - ahogy ezt az **1. számú táblázat** mutatja, 7,8%-kal csökkent. Ehhez hasonlóan, de kisebb mértékben, 1,9%-kal csökkent az összes súlyos, valamint 4,1%-kal a halálos kimenetelű munkabalesetek száma is.

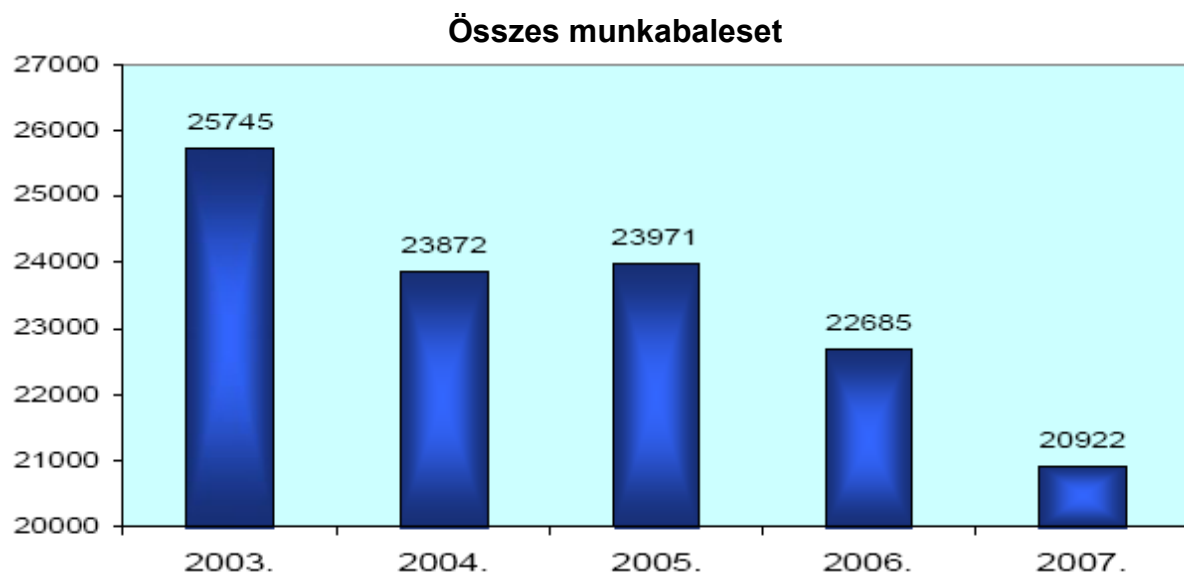
Az összes csonkolással járó munkabalesetek száma ehhez hasonlóan 11,9%-os csökkenést mutat.

A korábbi évek adatait szemléltető **1. ábrán** látható, hogy csökkenő tendenciát mutat a munkabalesetek száma.

1. táblázat

Munkabalesetek számának alakulása				
Év/megoszlás	2006	2007	Előző év %-a	
Összesen	22685	20922	-7,8	
Súlyos összesen	215	211	-1,9	
Ebből	Halálos	123	118	-4,1
	Csonkolás	327	288	-11,9

1. ábra

A **2. számú táblázatban** szemléltetett, gyakorisági mutatóknak az utóbbi években bekövetkezett kedvező alakulását a közel állandó, illetve kissé emelkedett foglalkoztatotti létszám mellett a bekövetkezett munkabalesetek számának csökkenése indokolja.

A foglalkoztatottakra vonatkozó munkabaleseti gyakorisági mutatók, 2003-2007

2. táblázat

ÉV	Foglalkoztatottak száma (KSH adatok)	Munkabalesetek száma	Az 1000 munkavállalóra jutó gyakorisági mutató	Összes halálos kimenetelű munkabaleset	100.000 munkavállalóra jutó gyakorisági mutató
2007	3 926 200	20 922	5,3	118	3,0
2006	3 930 100	22 685	5,8	123	3,1
2005	3 901 500	23 971	6,1	125	3,2
2004	3 900 400	23 872	6,1	160	4,1
2003	3 921 900	25 745	6,6	133	3,4

A munkabalesetek számának alakulása, nemzetgazdasági ágazati bontásban az **1. számú függelékben** található.

(A táblázat adatai nem tartalmazzák a Bányakapitányság által feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyveket.)

A bányászat megnevezés alatt megjelent adatok olyan munkáltatóknál bekövetkezett munkabaleseti eseményeket regisztrálják, melyek korábban bányászati tevékenységet folytattak, de a „statisztikai számjel” változatlanul hagyása mellett egyéb, nem bányászati jellegű munkát végeznek.)

Az ágazati megoszlás szerint a következő ágazatokban történt a legtöbb munkabaleset 2007-ben:

- Kiskereskedelem
- Szárazföldi, csővezetékes szállítás
- Élelmiszer, ital gyártása
- Építőipar
- Fémfeldolgozási termék gyártása
- Egészségügyi, szociális ellátás

A 2006. évi munkabalesetekhez viszonyítva jelentősebb **növekedés** volt tapasztalható a következő ágazatokban:

- Biztosítást kiegészítő tevékenység (143%)
- Fém visszanyerése hulladékból (31%)
- Érdekképviselési tevékenység (30%)

Számottevő **csökkenést** tapasztalhatunk az alábbi ágazatokban:

- Iroda-, számítógépgyártás (67%)
- Műszergyártás, biztosítás (kivéve: kötelező társ. bizt.) (40%)
- Szórakoztatás, kultúra, sport, bányászat (36%)
- Vízi szállítás, villamos energia-, gáz-, gőz- és vízellátás (31%)

Az ágazatok gazdasági szerepének változását is nyomon követhetjük a munkabalesetek számának változásában. Pl.: a mezőgazdasági tevékenység – melynek visszaszorulását a megműveletlen területek aránya, vagy az állatállomány csökkenése is alátámasztja – során bekövetkezett munkabalesetek száma mérséklődött 14,8%-kal. A balesetek számának csökkenése tapasztalható szinte az egész feldolgozóiparban.

2.1.2 Munkabalesetek alakulása területi bontásban

A munkabalesetek megyék szerinti megoszlásának vizsgálatakor megállapíthatjuk, hogy legtöbb – az összes munkabaleset közel 1/3-a (27%-a) – a Közép-Magyarországi régióban (Főváros és Pest megye területén) következett be (**2. számú és a 3. számú függelék**). Ezt követi Győr-Moson-Sopron és Fejér megye. Megállapítható, hogy a megoszlás általában követi a gazdasági fellendülés – iparosítás – területi alakulását.

- A megyék többségénél - az országos adatokhoz hasonlóan - csökkent a bejelentett munkabalesetek száma.
- Régiós összefüggésben Közép-Dunántúl, és külföld esetében nőtt a bekövetkezett munkabalesetek száma, a többi régióban csökkent.
- A külföldön történt baleseteknél 24%-os emelkedés mutatkozik. Megjegyzendő, hogy a külföldön történt munkabalesetek kivizsgálására a magyar munkavédelmi hatóságoknak nincs hatásköre, ezért így a balesetek megelőzésére tehető intézkedések is korlátozottak.

2.1.3. Halálos munkabalesetek megoszlása

Sajnálatos módon a halálos munkabalesetek száma tekintetében az elmúlt éveket figyelembe véve nem számolhatunk be lényeges javulásról. Az összes halálos munkabalesetek száma a 2006. évi 123-ról 2007-re 118-ra (-4,1 %-kal) csökkent (2. számú ábra), miközben az építőiparban emelkedés történt 35-ről 45-re, ami közel 29 %-os emelkedést jelent.

2. ábra

A halálos balesetek gyakran nem a nagyobb, szervezettebb munkáltatóknál, hanem a kisvállalkozásoknál következnek be. Itt gyakran nincsenek meg ugyanis a biztonságos munkavégzés személyi és tárgyi feltételei, hiányzik a szakértelem, kevésbé hatékony a munkáltatói ellenőrzés.

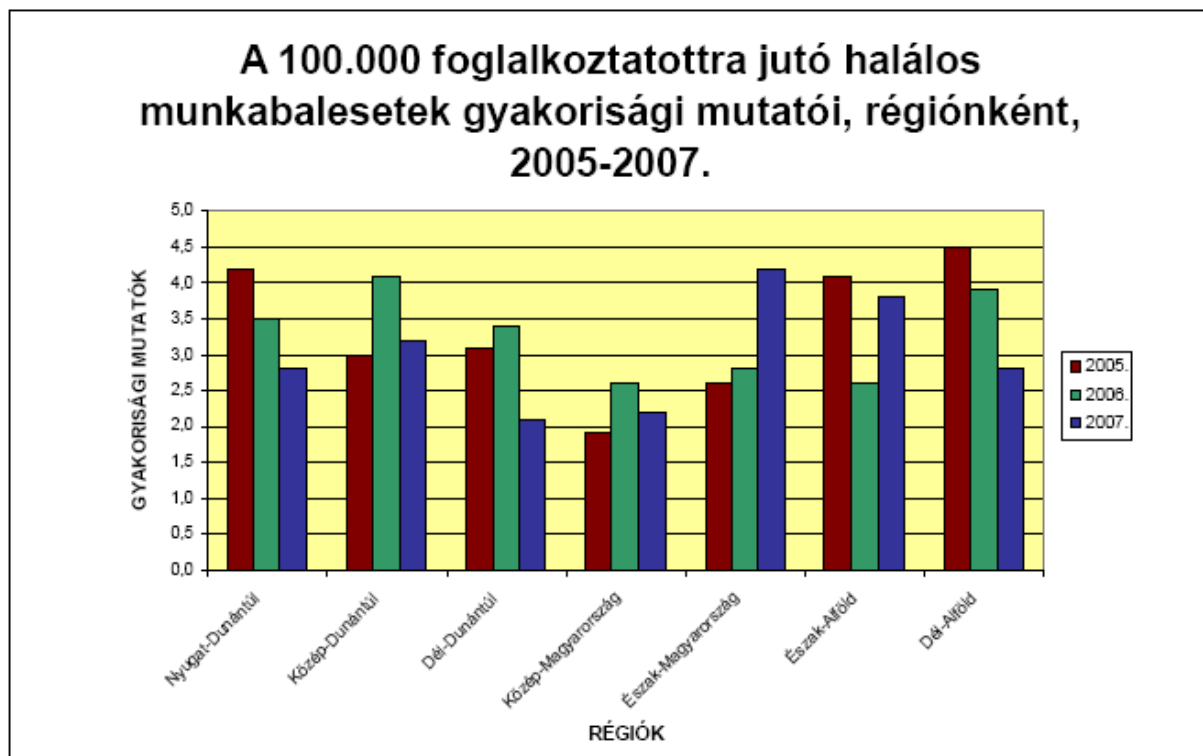
A halálos munkabaleseteket tekintve legrosszabb a helyzet az építőiparban, ahol az összes halálos munkabaleset 38%-a következett be.

A leesésből, ráesésből adódó balesetek a leggyakoribbak, mely főként a különböző munkaszinteken, tetőkön, állványokon, faláttöréseknél a leesés elleni védőkorlátok kiépítésének hiánya miatt történnek. Nagymértékben hozzájárul a balesetek bekövetkezéséhez a szükséges egyéni védőeszközök – védősisak, munkaöv, biztonsági

hevederzet, zuhanásgátló - használatának mellőzése, valamint az, hogy a meglévő egyéni védőfelszerelések használatát sem követelik meg elég hatékonyan a munkavállalóktól. Gazdasági érdekek szem előtt tartására hivatkozva a munkáltatók nem szerzik be a szükséges védőeszközöket, nem építenek ki a biztonságot szolgáló leesés elleni védelemül védőkorlátokat, biztonsági szempontból nem megfelelő munkaeszközöket alkalmaznak a munkavégzéshez és elmulasztják a szükséges biztonságtechnikai felülvizsgálatok elvégzését.

Az előző évhez viszonyítva két régióban nőtt meg a halálos munkabalesetek gyakorisági mutatója (Észak-Magyarország és Észak-Alföld esetében). Ez azt jelenti, hogy a munkavállalók számát figyelembe véve itt fordul elő leggyakrabban halálos munkabaleset. **(3. számú ábra)**

3. ábra

A halálos munkabalesetek adatainak megoszlását a **4. ábra** szemlélteti. Az események besorolása elsődlegesen a technológiai folyamatok figyelembevételével történt, így előfordulhat, hogy az esemény kiváltó oka és a munkavállaló tevékenysége között összefüggés csak érintőlegesen állapítható meg.

Az elmúlt esztendőben, a korábbi időszakokhoz hasonlóan elsősorban az építési- kivitelezési tevékenységhez kapcsolódó esésből, valamint a közlekedésből eredő balesetek a legjellemzőbbek.

Közlekedés közben 32 munkavállaló (az összes halálos kimenetelű munkabaleset 27,1%-a) veszítette életét 2007-ben, 23,8%-kal kevesebben, mint az előző esztendőben. Az összes halálos kimenetelű munkabalesetnek 21,2%-át teszik ki az esés következtében bekövetkezett tragédiák.

Az előző évi adatokhoz viszonyítva a leesés, beesés miatt bekövetkezett halálos munkabalesetek száma 19%-kal nőtt, az építőiparban bekövetkezett esetek miatt. Feltűnő, hogy a 2006. évi eseményekhez viszonyítva a gépalkatrész elszabadulása okozta sérülések száma emelkedett jelentős mértékben, 150%-kal. Ezt követik a fulladás, és áramütés miatti halálos munkabalesetek 100, illetve 60% os emelkedéssel.

A munkáltatók továbbra is figyelmen kívül hagyják a munkavállalók beomlás, betemetés okozta veszélyeztetését, melynek következménye kilenc munkavállaló halála volt 2007-ben.

4. ábra

2.2 A munkáltatók munkabalesetek kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalatok

A munkabalesetek munkáltatók általi kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalataink az elmúlt években alig változtak. A munkabaleset kivizsgálás hiányosságai sokoldalúak. A hiányosságok nagy része abból a szándékból fakad, hogy az OEP által benyújtható és a baleseti ellátást visszakövetelő fizetési meghagyás („regressz”) elkerülhető legyen a munkáltatók részéről (amint az a balesetleírásokból is kiderül). A munkavédelmi szakemberek és sajnos maguk a munkavállalók egy része közreműködik az ilyen magatartásban. A formális hibák ritkák, jellemzően az ellentmondásosság vagy a lényeges kérdés vizsgálatának elmulasztása a hiba és így a munkáltatói intézkedések sem lehetnek kellően megalapozottak. Jellemző hiányosság, hogy az intézkedéseknek nincs felelőse.

A munkáltatók jelentős részénél –a jegyzőkönyvi bejegyzés szerint – nem vesz részt a munkabalesetek kivizsgálásában munkavédelmi képviselő. Ez azt a sajnálatos ténytet is bizonyítja, miszerint nem általános a munkáltatóknál a munkavédelmi képviselő.

Több esetben panaszbejelentés alapján felügyelői kivizsgálást kellett végezni a baleset munkabalesetté minősítése érdekében.

A kisebb vállalkozásoknál a munkabalesetek kivizsgálásának színvonala továbbra is kritikán aluli. Ebben az is közrejátszik, hogy relatíve érzékenyebben érinti őket a balesetek bekövetkezése miatti anyagi következmény.

A munkáltatói balesetkivizsgálási tevékenység színvonala - az előzőekben felsoroltakat összegezve lényegében alig változik, egyértelmű tartós javulásról nem számolhatunk be.

3. A Minisztériumok munkavédelmi irányító tevékenysége

3.1. A munkavédelem ágazati irányítása

Az előzőekben ismertetett és a munkavédelmi hatóságoknál rendelkezésre álló adatokon túl a tájékoztató jelentés elkészítéséhez az ágazat munkavédelmi helyzetéről és a tevékenységi körbe tartozó feladatokról információt adott a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, valamint az Oktatási és Kulturális Minisztérium.

A fentiekben említett minisztériumok beszámolóí alapján általános tapasztalatként mondható el, hogy a tárcák területein a munkavédelmi helyzet megfelelőnek mondható, hangsúlyosabbá vált a káros hatások megelőzése és a munkakörnyezettel kapcsolatos veszélyek csökkentése. A munkavédelemmel kapcsolatos jogharmonizáció minden tárcánál megvalósult.

A **Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium** hangsúlyozta, hogy a minisztérium felelősségi köréhez tartozó szakterületek munkavédelmi helyzete megfelelő. A folyamatosan biztosított munkafeltételek mellett, az egészséges munkavégzés megoldott. A három szakmai ágazat (természetvédelem, környezetvédelem, vízügy) munkavédelmi koordinációja a tárca Környezetmegőrzési Főosztályának szakmai irányításával történik. A munkavédelmi jogszabályok, rendeletek, szabványok, helyi munkáltatói utasítások a kívánt mértékben szabályozzák mindhárom szakmai ágazat munkabiztonságát.

A biztonságos munkavégzésre fordítható költségtényezők jellemzően csak a kötelező munkabiztonsági vizsgálatok (üzembe helyezés, kötelező időszakos biztonsági felülvizsgálatok, berendezések üzemeltetése, fenntartása) elvégzését tartalmazzák. A pénzkeret folyamatos csökkentése következtében munkavédelmi célú beruházásokra, fejlesztésekre nincs lehetőség, s ennek következtében hosszabb-rövidebb távon számolni lehet az egészségkárosodással járó baleseti kockázatokkal.

A munka- és üzemi balesetek bejelentésének, nyilvántartásának szigorítása érdekében, külön tárca szintű intézkedésre nem volt szükség. A munkabalesetek száma, ágazaton belüli eltérő aránya zömmel az időszakosan alkalmazott, közhasznú munkavállalók (pl. árvíz elleni védekezés) nem megfelelő szintű munkafegyelmével magyarázható.

A munkabalesetek száma 2007. évben összesen 19 volt ami összességében jelentősen mérséklődést mutat a 2006. évi adatokhoz viszonyítva.

A jellegüket illetően: gépek karbantartásából, cserjeirtásból, kullancsfertőzésből, árvíz elleni védekezési munkálatokból (megcsúszás, rándulás) eredő munkabalesetek. Közülük egy sajnálatosan halásos végű (vízbefulladás) volt.

A tárca felelősségi körébe tartozó, a Munkavédelem Középtávú Cselekvési Programjában meghatározott (a Munkavédelem Országos Programja 2007. évi intézkedési és ütemtervéről szóló 1018/2007. (III. 26) Korm. határozat) feladatait a KvVM – együttműködve a területi szervezeteivel – teljesítette.

Környezetbiztonsági és munkavédelmi vonatkozásban az alábbi rendeletek léptek hatályba:

1. A környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről szóló 90/2007 (IV. 26.) Korm. rendelet.

2. A természetben okozott károsodás mértékének megállapításáról, valamint a kármentesítés szabályairól szóló 91/2007 (IV. 26.) Korm. rendelet.
3. A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004 (VII. 21.) Korm. rendelet módosítása, a 92/2007 (IV. 26) Korm. rendelettel.
4. A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004 (VII. 21.) Korm. rendelet módosítása, a 93/2007 (IV. 26.) Korm. rendelettel.
5. A Munkavédelemmel összefüggő Vízügyi Biztonsági Szabályzat kiadása a 24/2007. (VII.3.) KvVM rendelettel.

A **Gazdasági és Közlekedési Minisztérium** külön kiemelte, hogy a gazdaságban és az állami irányításban végbemenő változások a munkavédelem ágazati tevékenységét is befolyásolták. A megváltozott helyzetben a gazdálkodó szervezetek munkavédelmi tevékenységéről számszaki adatokkal nem rendelkeznek.

A 2007. évben a közlekedésben, az iparban és a kereskedelemben a munkakörülményekben érezhető javulás, a munkabiztonság fejlesztése az ipar szerkezetváltásával, valamint a privatizálásával kapcsolatos. Az ezek alapján végbemenő műszaki fejlesztések a munkakörülmények javulását, a munkabiztonságot is szolgálták. Azokon a területeken, ahol ez elmaradt, nyilvánvalóan jelzi, hogy kevesebb forrás jut munkahelyek és a termelő-berendezések biztonságának javítására.

A kis- és középvállalkozások munkavédelmi színvonalának javítását eredményezte több helyen az ISO 9000 szabványsorozat szerinti minőségbiztosítási rendszer bevezetése, mely biztosítja a munkavédelmi előírások betartását is.

A **Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium** beszámolt arról, hogy a tárcsa területén a mezőgazdasági társas- és magángazdaságoknál az alacsony jövedelmezőség tovább nehezítette a munkabiztonság tárgyi feltételeinek megvalósulását. A munkabiztonsággal kapcsolatos előírások tekintetében továbbra is gondot jelent az információhiány.

A tapasztalatok szerint a kisüzemek, családi gazdaságok még mindig nem kezelik kellő súllyal a munkavédelem és a baleset megelőzés kérdését, a bekövetkezett balesetek okainak feltárását. A nagyüzemi keretek között a munkabiztonsági feltételek megteremtése - a megfelelő szakmai háttér meglétének következtében - kedvezőbb képet mutat.

A tárcához tartozó intézetek az elmúlt évben is a mezőgazdaság, az élelmiszer, ital- és dohánygyártás, az erdőgazdálkodás és fafeldolgozó ipar gépeinek és berendezéseinek rendszeres felülvizsgálatával, munkabiztonsági megfelelőségének időszakos ellenőrzésével segítették a biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtését.

A munkabalesetek alakulása a 2007. évben - az OMMF tájékoztató adatai szerint - a mezőgazdaság, vadgazdálkodás és erdőgazdálkodás, valamint az élelmiszerek, az italok gyártása és az elsődleges fafeldolgozás területén összességében csökkent az előző évhez viszonyítva. A dohánytermékek gyártása során azonban jelentősen, 1-ről 10-re növekedett a balesetek száma.

A halálos balesetek száma a mezőgazdaság, vadgazdálkodás és erdőgazdálkodás, a csonkulásos balesetek száma pedig a mezőgazdaság, vadgazdálkodás és erdőgazdálkodás, valamint az elsődleges fafeldolgozás területén csökkent.

A minisztérium által kidolgozásra került és a 45/2006. (VI. 15.) FVM rendelettel 2006. évben hatályba lépett „a szikvíz gyártásának, töltésének, valamint a szikvízes palack és ballon tárolásának és szállításának Biztonsági Szabályzata”, amely a szikvízgyártás balesetveszélyes területeire vonatkozó munkabiztonsági követelményeket fogalmazza meg. A Szabályzat értelmezését, az előírások alkalmazását magyarázatos kiadvány megjelentetésével segítették.

Az Mvt. 11. §-ában kapott felhatalmazás alapján 2007. évben minisztériumi forrás felhasználásával elkészült a sütőipari, a tejipari és a boripari biztonsági szabályzatok szakmai anyaga.

Az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium kiemelte, hogy a munkavédelmi felügyeleti tevékenység hatékonyságának növelését szolgálta a 2005. évben a

belügyminiszter által. „Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés szabályairól a belügyminiszter által irányított rendvédelmi szerveknél” című 15/2000. (V. 26.) BM rendelet módosítására kiadott 2/2005. (I. 21.) BM rendelet, amellyel az alábbiak szerint korszerűsítették a felügyeleti tevékenységet:

- A felügyelet ellátása vonatkozásában pontosításra kerültek az érintett szervek állományilletékes parancsnokainak feladatai.
- A munkavédelmi felügyelet által bekérhető adatok köre meghatározása megtörtént.
- Egységessé vált az adott rendvédelmi szerveknél veszélyesnek minősülő létesítmények, munkahelyek munkaeszközök, technológiák köre.
- A munkavédelmi vizsgáztatás rendszerének pontosítása megtörtént, együttesen a munkavédelmi felügyelet ellátásában részt vevőkre vonatkozó foglalkoztatási (szakképesítés, munkaidő) követelményekkel.
- A rendelet mellékleteként útmutató kiadására került sor a balesetek kivizsgálásával, bejelentésével, minősítésével kapcsolatos előírások eljárási szabályairól.
- A rendvédelmi szervek munkavédelmi felügyeleti tevékenységének értékelését követően meghatározásra kerültek a felügyeleti ellenőrzések hatékonyságának növelését szolgáló célok, így a rendvédelmi szervek országos hatáskörű központi szervei részére adatközlési, tájékoztatási feladatok kerültek előírásra.

Az ágazat munkabiztonsági és foglalkozás-egészségügyi szakterületén bekövetkezett szervezeti és a szakemberek személyében bekövetkezett változások alapján a felmérésük figyelembevételével megállapításra került, hogy a munkavédelmi feladatokat ellátó személyek 80%-a rendelkezik az előírt képesítéssel, kb. 7 %-uk várhatóan 2008-ban megszerzi a szakképesítést, míg a többi személy esetében az állományilletékes parancsnokok az előírt képesítés megszerzését 2009-re illetve 2010-re tervezik.

Az általános biztonsági szabályzat kiadására az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságon bizottság alakult. A bizottság az általános biztonsági szabályzat kiadása helyett, önálló ÖTM rendelet kiadását javasolta. Az előkészített ÖTM rendelet tervezet egyeztetése megkezdődött. A Honvédelmi Minisztérium a hatósági feladatok ellátásával kapcsolatos jogi ellentmondások miatt kezdeményezte az illetékes tárcák egyeztetését a munkavédelemről szóló 1993. évi. XCIII. törvény 86.§ módosítása tárgyában. 2008-ban jelenik meg ezzel összefüggésben a rendvédelmi ágazatok területén a munkavédelmi hatósági szerveket kijelölő kormányrendelet.

Az ÖTM rendelet kiadására csak a kormányrendelet hatályba lépését követően kerülhet sor, a hatósági jogszabályok változása miatt. A munkavédelemmel kapcsolatos belső szabályozások felülvizsgálata, szükséges módosítása csak az ÖTM rendelet kiadását követően válik lehetővé.

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek és a hivatásos önkormányzati tűzoltóságok személyi állománya részére - a főváros kivételével - a foglalkozás-egészségügyi ellátást a megyei rendőr főkapitányságok egészségügyi szolgálatai, az Állami Egészségügyi Központ és egy esetben külső szolgáltató biztosítja.

A Fővárosi Tűzoltó Parancsnokság saját egészségügyi szolgálattal rendelkezik, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság személyi állományának ellátását a főigazgatóság által alkalmazott foglalkozás-egészségügyi szakemberek végzik.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium beszámolt arról, hogy a felelősségi köréhez tartozó terület munkavédelmi helyzete kielégítő. Az ágazati oktatási, kulturális intézményekben és a közvetlenül felügyelt kulturális intézményekben általában kapcsolt munkakörben foglalkoztatott, szakirányú képzettség nélküli dolgozókat bíznak meg a munkavédelmi ügyintézői feladatok ellátására.

A munkabiztonsági szaktevékenységet és a jelentősebb munkavédelmi feladatokat vállalkozókkal, illetve a nagyobb települési önkormányzatok esetében utóbbiak munkavédelmi szakembereivel végeztetik el. Az állami felsőoktatási intézményekben

általában felsőfokú munkavédelmi szakképesítésű munkatársak látják el ezt a feladatot, gyakran szintén kapcsolt munkakörben.

A közoktatási intézmény-összevonásokat követően több esetben külső vállalkozót bíztak meg a székhely-intézmény és a tagintézmények munkavédelmi feladatainak ellátásával.

A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatást – néhány egyetemet kivéve – vállalkozókkal végeztetik az intézmények.

A minisztérium a továbbiakban is működteti a tanuló- és gyermekbalesetek jegyzőkönyvezésének 2005-ben bevezetett internetes rendszerét.

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium

Az ágazat munkavédelmi tevékenységét alapvetően „az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés szabályairól a belügyminiszter által irányított rendvédelmi szerveknél” című 15/2000. (V. 26.) BM rendelet határozza meg. A rendelet a munkavédelmi törvény többszöri módosítása miatt felülvizsgálatra, korszerűsítésre szorul.

Az elmúlt évtől a munkavédelmi ellenőrzések döntő többségét a munkabiztonsági szakemberek a munkaegészségügyi szakemberekkel (alapellátó egészségügyi szolgálatokkal) közösen hajtják végre. A Rendőrségnél összesen 2228 alkalommal került sor munkavédelmi tárgyú ellenőrzésre.

A következetes állományilletékes parancsnoki követelmény-támasztás, a munkavédelmi megelőző munka, az egyéni védőeszközök, az oktatások, a munkahigiénia és az ergonómiai elvek folyamatos érvényesítése a szolgálati-, és munkahelyeken javíthatja a személyi állomány általános munkakörnyezeti feltételeit és munkakörülményeit.

A miniszter felelősségi körébe tartozó munkavédelmi szabályozások előírásait az IRM Bűnügyi Szakértői és Kutató Intézet (a továbbiakban: BSZKI) szabályozói elkészítésekor érvényesítették.

A BSZKI a saját munkabiztonsági és foglalkozás-egészségügyi szakemberei foglalkoztatása, képzése, továbbképzése ügyében – az IRM Központi Gazdasági Főigazgatóság (a továbbiakban: KGF) szervezésében – külső partner segítségét vette igénybe.

A munkavédelmi jogszabályok változásait és az OMMF egységes hatósági szervezetté alakítását hasznosnak értékelték, mert így egy ellenőrzés keretében is képes lesz a hatóság a komplex vizsgálat elvégzésére.

A kötelező kockázatértékeléseket elvégezték. A belügyi ágazatban kialakult gyakorlatnak megfelelően a veszélyes munkakörökben (kémiai-, biológiai-, sugár veszély) alkalmazottakra vonatkozó elemzés rendszerét megfelelőnek tartják. A BSZKI szervezeténél nem működnek szakszervezetek, munkavédelmi képviselőt nem választottak.

A Rendőrségen a munkahelyi kockázati tényezők hosszú idő óta nem változtak, azok mindegyike az egyes betöltött munkakörök függvényében más és más mértékben, de állandóan jelen vannak.

A legnagyobb gondot a mechanikai-fizikai veszélyek jelentik a rendőri állomány számára.

A munkavédelmi szakfeladatok ellátására vonatkozóan a jogszabályi háttér adott, alapjaiban megfelelő, azonban a jogszabályi változások indokoltá teszik egyes miniszteri szintű rendeletek módosítását.

A munkavédelmi törvény többszöri módosítása miatt szükségessé vált a 15/2000. (V.26.) BM rendelet felülvizsgálata és az adott témában egy új IRM rendelet megalkotása.

A vonatkozó jogszabály értelmében a munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősülő feladatok ellátása a területi alapellátó egységek (alapellátó és foglalkozás-egészségügyi orvos, közegészségügyi- járványügyi felügyelő) feladata. A feladat ellátás szakszerűségét és szakmai megfelelőségét az ORFK Humánigazgatási Szolgálat Egészségügyi és Pszichológiai Osztály szak-főorvosai és a Rendőrség közegészségügyi-járványügyi főfelügyelője ellenőrizheti.

A foglalkozás-egészségügyi és munkaegészségügyi feladatok ellátására a Rendőrség jelenleg még nem teljes mértékben felkészült (szakemberhiány, belső szabályozók hiánya miatt).

A **Honvédelmi Minisztérium** beszámolt arról, hogy a munkavédelmi tevékenység irányításának átalakítása keretében átvételre kerültek a modern munkavédelem területei, meghatározásra és kidolgozásra kerültek azok ágazati sajátosságai, eltérő követelményei, rendszabályai. Ennek keretében teljes körűen megújításra került a munkavédelmi tevékenység ellenőrzési rendszere, kidolgozásra és bevezetésre került a kockázatok értékelésének, csökkentésének, dokumentálásának – az ágazati sajátosságokat figyelembe vevő – követelmény rendszere és eljárási rendje.

Új elemként kidolgozásra és bevezetésre került a Magyar Honvédségben (a továbbiakban: MH) az előzetes kockázatbecslések rendszere, metodikája a kiemelt feladatok, valamint a nemzetközi műveletek előkészítése során.

A munkavédelmi (munkabiztonsági) szakemberek biztosítása, pótlása keretében az MH alárendeltségébe tartozó szervezeti egységeknél átlagban évente 2-4 fő szerzett munkavédelmi szakmérnöki képesítést. A munkavédelmi szakember ellátottság terén további jelentős lépésként értékelhető, hogy – 2002-t, és 2003-at követően – a 2007. évben 25 fő részvételével munkavédelmi technikus képzés került lebonyolításra, jelentős mértékben hozzájárulva a jogszabályi előírások mind teljesebb körű kielégítéséhez.

Nem tapasztalható érdemi előrelépés ugyanakkor, az időszakos biztonsági felülvizsgálatok végrehajtása, és dokumentálása vonatkozásában. Folytatódott a személyi állomány korszerű katonai felszerelésekkel, egyéni védőeszközökkel történő ellátása, kiemelt módon és figyelemmel a külföldi missziók szükségleteire.

A munkahelyi kockázatok nyilvántartási rendjének kialakítása keretében összeállításra kerültek a katonai szervezetek veszélyes anyag és készítmény nyilvántartásai, továbbá végrehajtásra kerültek a munkahelyeken a kockázati tényezők azonosításával kapcsolatos vizsgálatok, ellenőrzések, illetőleg a vizsgálatok alapján összehasonlító elemzések is készültek.

Az ágazati szabályozók módosítása, átdolgozása tekintetében, az elmúlt években bekövetkezett szervezeti, személyi, feladatrendszerbeli, illetőleg megközelítésbeli változások komoly nehézséget jelentettek. A jogszabálytervezetek elkészültek, azonban azok véglegesítésére, kiadására – különböző jogalkotási nehézségek miatt – nem kerülhetett sor.

A munkaegészségügy területén is jelentős eredmények születtek a négyéves ciklus alatt.

Végrehajtásra került hazai területen a kóroki tényezők azonosítása a katonai munkahelyeken, valamint megtörténtek az összehasonlító vizsgálatok a különböző szolgálati helyek jellemzőinek azonosítására. Információs adatbázis került létrehozásra a katonai munkakörnyezet és a munkavégzés folyamatának vizsgálatára.

A megelőzés hatékonyságának fejlesztése céljából összeállításra került az MH-ban használt veszélyes anyagok és készítmények listái mellett, az izotópok katonai szervezet szintű nyilvántartása is.

A szakemberek napi gyakorlati munkáját segítő módszertani útmutató került kidolgozásra, továbbá összeállításra került egy komplex képzési program, illetve tematikai is, melyek középpontjában az egészségmegőrzés állt.

Befejeződött a béketámogató műveletek munkaegészségügyi biztosítása elméleti és gyakorlati alapjainak kidolgozása, mely a NATO által is elfogadásra került.

A csapat egészségügyi szolgálatok feladatrendszerében az egyik fontos szakmai tényező a foglalkozás-egészségügy, a speciális katona egészségügyi biztosítás rendszerén belül. Az elmúlt évek során – folyamatosan alkalmazkodva a változásokhoz – több kísérlet is történt az optimális rendszer kialakítására.

A **Pénzügyminisztérium** beszámolt arról, hogy a felelősségi köréhez tartozó terület munkavédelmi helyzete megfelelő. A munkaegészségügyi kockázatok közül a képernyő előtti munkavégzés jelenti a fő kockázati tényezőt. A Vám-és Pénzügyőrségnél a tárgyi feltételek javulása figyelhető meg. Mind a Pénzügyminisztériumban, mint az Adó-és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalnál az új munkahely kialakítása során jelentősen csökkenthetők a kockázati tényezők, a korszerűbb eszközök beszerzésével.

Az intézmények nyomon követik a jogszabályok változását, kellő figyelmet fordítanak a jogszabályi előírásokra is. A Vám-és Pénzügyőrség a foglalkozás-egészségügyi feladatok

ellátása érdekében működteti a Vám-és Pénzügyőrség Egészségügyi Központját, amely ellátja a Pénzügyminisztérium dolgozóinak foglalkozás egészségügyi és éves szűrővizsgálatát is. A 2007. évben megvalósult a foglalkozás-egészségügyi szolgálat bővítése, a szakorvosi rendelések számának növelése.

3.2. Közreműködés a munkavédelem országos programja végrehajtásában

A hazai munkavédelem színvonalának a fejlett európai szintre emelését szolgálja a munkavédelem országos programjáról szóló 20/2001 (III. 30.) OGY határozat (Program). A Program végrehajtására a Kormány évenként kiadott intézkedési és ütemterve az egyes tárcák felelősségi körében határozza meg a feladatokat. Az elmúlt évben a Munkavédelem Országos Programja 2007. évi intézkedési és ütemtervéről szóló 1018/2007. (III. 26.) Korm. határozatban (határozat) kerültek rögzítésre a tárcák vállalt feladatai.

A 2007. évi feladatok végrehajtásáról, illetve a végrehajtás időarányos teljesítéséről a következőkben említett tárcák számoltak be, megküldött összefoglalóikból a következő állapítható meg:

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Az előző évről áthúzódóan, a Munkavédelem Országos Programja 2006. évi intézkedési és ütemtervéről szóló 2009/2006. (I. 26.) Korm. határozat Mellékletének 5.6.g. pontja szerinti feladat végrehajtásaként elkészült a Szikvízgyártás Biztonsági Szabályzatáról szóló magyarázatos kiadvány, kiadása és az érintettek részére történő eljuttatása a munkavédelmi bírságok felhasználása által nyújtott támogatásból 2007. I. félévében megvalósult.

A tárca 2007. évben továbbra is munkavédelmi tárgyú szakmai kiadványok szerkesztésével kapcsolódott a Munkavédelem Országos Programja 2007. évi intézkedési és ütemtervéről szóló 1018/2007. (III. 26.) Korm. határozat Mellékletének 5.6.g) és az 5.8.b) programpontjában meghatározott feladatok megvalósításához.

Az 5.6.g) pont értelmében elkészült három munkabiztonsági szakmai anyag: a kisüzemi konzervgyártás, a tejtermékgyártás és a pálinka előállítás munkabiztonsági követelményeiről. A szakmai útmutatók kiadás és az érintettek részére történő eljuttatása a munkavédelmi bírságok felhasználása által nyújtott támogatásból 2008. I. félévében valósul meg.

A Munkavédelem Országos Programja évente megjelenő intézkedési és ütemtervének 5.8.b) pontjában előírt feladat végrehajtásaként a minisztérium és az OMMF szakmai támogatásával negyedévente megjelenő Munkabiztonsági Tájékoztató című szakfolyóiratban naprakész információk jelennek meg (jogszabály- és szabványfigyelő, állásfoglalások, iránymutatások, aktuális kérdések stb.) a munkavédelemmel foglalkozó szakemberek számára, segítve a legjobban rászoruló gazdaságokat, a kis- és középvállalkozásokat munkabiztonsági feladataik elvégzésében, szakmai felkészítésében.

Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

A Minisztériumnak a Programban való részvételét sikeresnek értékelte, mivel az ütemtervben meghatározott feladatok - egy-egy feladat kivételével - végrehajtásra kerültek. Néhány a program gyakorlati megvalósításához szükséges feladat azonban csak részben valósultak meg.

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

A tárca felelősségi körébe tartozó, a Munkavédelem Középtávú Cselekvési Programjában meghatározott (a Munkavédelem Országos Programja 2007. évi intézkedési és ütemtervéről szóló 1018/2007. (III. 26) Korm. határozat) feladatait a KvVM – együttműködve a területi szervezeteivel – teljesítette.

Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium

A Minisztériumnak a Programban való részvételét sikeresnek értékelte, mivel az ütemtervben meghatározott feladatok - egy-egy feladat kivételével - végrehajtásra kerültek,

bár több esetben, az ágazatban bekövetkezett szervezeti és személyi változások valamint az anyagi-pénzügyi nehézségek befolyásolták a feladatok zökkenőmentes kivitelezését.

Honvédelmi Minisztérium

A MOP éves intézkedési és ütemterveiben a honvédelmi ágazat mindösszesen 47 feladat végrehajtását vállalta, mely feladatok döntő többsége folyamatosan ismétlődő, több évre szóló vállalást jelentett. A MOP intézkedési és ütemterveiben vállalt feladatok előkészítése megtörtént, végrehajtásuk részben befejeződött, részben jelenleg is folyamatban van, részben pedig a megváltozott körülmények, prioritások hatására átütemezésre, illetőleg elhalasztásra került.

Oktatási és Kulturális Minisztérium

A munkavédelem országos programjának oktatási feladatait tekintve (5.5.a-5.5.d. pontok) megvalósításra került az 1018/2007. (III. 26.) kormányhatározatban foglalt feladat (5.5.f. pont), amely koordinálást írt elő a munkavédelmi és a foglalkozás-egészségügyi szakemberek továbbképzési lehetősége és az igények felméréséről és az igények meghatározásáról szóló 5.5.f. pontban.

Az érintett SzMM, valamint az OMKT Kft. tájékoztatása alapján igény merült fel a munkavédelmi szakemberek rendszeres továbbképzésére.

Figyelemmel kísérték a munkavédelmi mérnökasszisztens képzés előkészítését (5.5.e. pont).

A Beszámolójukban a munkavédelmi mérnökasszisztens-képzés előkészítésének helyzetéről, felsőfokú munkavédelmi szakirányú képzéssel, oktató laboratóriummal kapcsolatos elképzelésekről is tájékoztattak.

A leendő Nemzeti Munkavédelmi Politika végrehajtásában is együtt kívánnak működni az érintett tárcákkal.

Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium

A 2007. évben felmérésre került a Rendőrség munkavédelmi szakemberekkel való ellátottsági helyzete.

Az év során a munkavédelmi tevékenység ellátásának személyi feltételei folyamatosan javultak, de az előírások megtartásának a legtöbb esetben pénzügyi-költségvetési akadályai voltak, ami a saját munkavállalók beiskolázását is lehetetlenné tette.

A tapasztalatok alapján megállapítható, hogy indokolt folytatni a rendőrségi munkavédelmi felügyeleti rendszer korszerűsítését, valamint a hiányzó szakképesítések megszerzésére tett erőfeszítéseket.

Elkészültek a MOP 2007. évi tervezetéhez a Rendőrség szakmai javaslatai (munkavédelmi belső szakemberképzés folytatása, egészségvédelem tantárgy bevezetése a középfokú-, és felsőfokú rendészeti képzésbe, valamint felkészülés a regionális közegészségügyi és munkavédelmi hálózat Rendőrségen belüli felállítására) amelyek egyben az IRM által is elfogadást és támogatást nyertek, azonban azok költségvetési és egyéb okok miatt nem valósultak meg.

Az ütemtervben meghatározott feladatok végrehajtását figyelemmel kíséri a **Munkavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság**, amely az elmúlt évben két alkalommal tárgyalta a Program végrehajtása részleteit.

Az első ülés napirendjéhez a „Tájékoztató jelentés a Kormány részére a nemzetgazdaság 2006. évi munkavédelmi helyzetéről” c. előterjesztéshez kapcsolódva a Tárcaközi Bizottság tagjai tájékoztatást kaptak az év elején végrehajtott átszervezésről, a szabályozási munka és az ellenőrző tevékenység korszerűsítésének eredményeiről. Felismerve a foglalkoztatási kultúra fontosságát, látva a hazai és nemzetközi területeken kialakult jó példákat, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium egyetértésével az OMMF az elmúlt évben meghirdette a "Partnerség a foglalkoztatás biztonságáért" programot, amelyben azok vehetnek részt, akik vállalják többek között, hogy elzárkóznak a feketefoglalkoztatás minden formájától, érvényre

juttatják a munkavállalókat megillető alapvető jogokat, gondoskodnak a szakszervezeti jogok érvényesüléséről, teljesítik az alapvető munkavédelmi előírásokat.

A decemberi ülés napirendjén az „Ütemterv a munkavédelem országos programja végrehajtásáról szóló beszámoló valamint az új nemzeti munkavédelmi stratégia előkészítéséről” című témakör szerepelt. A Tárcaközi Bizottság összességében azt állapította meg, hogy néhány kiemelten fontos feladat teljesítésére különböző okok miatt nem volt lehetőség. E feladatok, mint az elkülönített biztosítási ág kialakítása és működésének megindítása, a munkavédelmi képzés és továbbképzés új alapokra helyezése, a munkaegészségügy feladatai teljesítéséhez elengedhetetlenül szükséges humán- és pénzügyi források megteremtése, a kis- és középvállalkozások segítése, a tájékoztatás fejlesztése, a munkavédelmi kutatás kapacitásainak megerősítése elengedhetetlenül fontosak a Magyar Köztársaság munkavédelmi fejlesztési stratégiája, a munkavállalók és a foglalkoztatás biztonsága szempontjából. A Tárcaközi Bizottság ezért fontosnak tartja e feladatoknak az új programban áthúzódó feladatként való szerepeltetését. A Munkavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság szükségesnek ítéli meg ezért azt, hogy magas szintű állami döntés alapján programszerűen folytatódják a megkezdett munka.

4. Munkabiztonsági kutatás, fejlesztés, oktatás

4.1. Kutatás

Az állami munkabiztonsági kutatási feladatok ellátására létrehozott Munkavédelmi Kutatási Közalapítvány 2007. évben nem tudott kutatási tevékenységet végezni tekintettel arra, hogy 2007. január 1-jei kezdéssel elindult a végelszámolással történő megszüntetése, amelyről a feladatai átadásáról az államháztartás hatékony működését elősegítő szervezeti átalakításokról és az azokat megalapozó intézkedésekről szóló 2118/2006. (VI. 30.) Korm. határozat 2. számú melléklete rendelkezett, így ennek alapján a 1081/2007. (X. 12.) Korm. határozat döntött a Munkavédelmi Kutatási Közalapítvány jogutód nélküli megszüntetéséről. A Kormány határozatával egyidejűleg intézkedett arról, hogy a megszünt Közalapítvány közfeladatait az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség és annak részben önállóan gazdálkodó, részjogkörű költségvetési szerve, az Országos Munkahigiénés és Foglalkozásegészségügyi Intézet együttesen lássa el, ennek megfelelően a 2008. évi kutatási feladatok végrehajtásához megfelelő forrás biztosítására is rendelkezett.

4.2. Oktatás

A munkavédelmi felnőttképzésben nagy hagyományokkal rendelkező és a felsőfokú munkabiztonsági szakemberképzésben kizárólagos szerepet vállaló **Országos Munkavédelmi Képző és Továbbképző Kft.** 2007. évi fő tevékenységét számszerűen jellemzi, hogy 2007. évben felsőfokú tagozaton sikeres záróvizsgát tett 74 fő egyetemi szakmérnök, munkavédelmi szakon, és 23 fő felsőfokú munkavédelmi szakember, míg középfokon sikeres szakmai záróvizsgát tett 236 fő munkavédelmi technikus. Felsőfokú évfolyamok indítására a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel közös szervezésben, illetve munkavédelmi technikusok képzésére az Országos Képzési Jegyzék alapján került sor.

Az elmúlt évben a felsőfokú képzés iránti érdeklődés folyamatosan növekedett, ez tükrözi a jogszabályváltozások eredményeképpen jelentkező szakember alkalmazási igények megnövekedését, míg a középfokú képzések terén csökkenés tapasztalható.

A szakmai vizsgák szervezésére feljogosított intézményekről szóló 5/2000. (V. 6.) SZCSM rendelet kijelölése alapján az OMKT Kft. 2007-ben is ellátta a munkavédelmi technikus képzésben a szakmai vizsgaközponti feladatait.

A szakképzésen kívül jelentős igény merült fel műszaki és gazdasági szakemberek, cégvezetők és munkavédelmi képviselők képzésére, továbbképzésére, illetve képesítés

nyújtó tanfolyamok megtartására, valamint más képző cégek jegyzetekkel történő ellátására, segítve az ottani hallgatók követelményeknek megfelelő, színvonalas felkészülését.

Ezekkel a képzésekkel az Országos Munkavédelmi Képző és Továbbképző Kft. a munkavédelem országos programjában meghatározott célok eléréséhez járult hozzá.

Munkavédelmi szakképzési tevékenység

Létszámadatok:

A 2007-ban beiratkozott hallgatók száma:

- felsőfokú tagozat: 144 fő,
- középfokú tagozat: 129 fő.

A kihelyezett középfokú munkavédelmi technikus tanfolyam létszámadata: STYX Kft. 27 fő

5. Az OMMF 2007. évi tevékenysége

5.1. Jogi szabályozási tevékenység

Az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőségről szóló 295/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 3.§-ának (2) bekezdése szerint az OMMF közreműködik a munkavédelmi tárgyú jogszabályok előkészítésében, továbbá képviseli a felügyeletet ellátó minisztert és a tárcát a jogalkotási folyamatban.

Az OMMF szakmai előkészítésével 2007. évben az alábbi jogszabályok kerültek kidolgozásra, illetve kihirdetésre:

1. A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) módosítása (hatálybalépés: 2008. január 1.)
Az Mvt. módosítását tartalmazó törvényjavaslatot az államháztartás hatékony működését elősegítő szervezeti átalakításokról és az azokat megalapozó intézkedésekről szóló 2118/2006. (VI.30.) Korm. határozat alapján végrehajtott munkaegészségügyi integráció, és a hatósági ellenőrzés gyakorlati tapasztalatai indukálta követelmények, illetőleg e kötelezettségek megtartásának ellenőrzésére, kikényszerítésére szolgáló hatékonyabb hatósági eszközök szabályozásának szükségessége indokolta.
Az Mvt. módosítása kiterjed továbbá a munkavédelmi képvisellel kapcsolatos néhány rendelkezésre, valamint a munkavédelmi törvény végrehajtását szolgáló kormány-és tárcarendeletek megalkotására vonatkozó, felhatalmazó szabályok teljes körben történő szabályozására is.
2. A kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény módosítása.
A törvény módosítását az indokolta, hogy a kémiai biztonsági kockázatokat a munkahelyi, a fogyasztóvédelmi vagy más szervek is ellenőrizhetik, ezért szükséges, hogy erről megfelelő tájékoztatást nyújtson az egészségügyi hatóság részére. Ennek lehetőségét teremti meg a módosítás.
3. Az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény módosítása (hatálybalépés: 2008. január 1.). A törvény módosítását, a munkaegészségügyi integráció indokolta.
4. Az OMMF Közreműködött a karkedvezmény-biztosítási járulék alóli mentesítés törvényi, kormányrendeleti és tárcarendeleti szintű szabályozásának elkészítésében.
5. A biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről szóló 61/1999. (XII. 1.) EüM rendelet, valamint a 25/2000. (IX.30.) EüM-SZCSM rendelet a

munkahelyi kémiai biztonságról – technikai haladáshoz igazításával járó jogharmonizációs módosításában közreműködés.

6. Az elmúlt évben az OMMF hatásköre a munkabiztonsági feladatok ellátásán túlmenően kiterjedt a munkaegészségügyi feladatokra is, és ezzel összefüggésben a munkaegészségügyi jogszabályok teljes körét felölelő technikai módosítások mellett (egyres munkavédelmi tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 70/2007. (IV. 14.) Korm. rendelet, valamint az egyes miniszteri rendeleteknek az egységes munkavédelmi hatóság megszervezésével kapcsolatos módosításáról szóló 18/2007. (V. 10.) SZMM rendelet) az alábbi főbb jogszabályi módosításokat indokolták:

- A foglalkozás-egészségügyi szolgálatról szóló 89/1995. (VII. 14.) Kormány rendelet módosítása
- A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról szóló 27/1995. (VII. 25.) NM rendelet módosítása
- A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet módosítása

A tárcakörözések során 50 jogszabály-tervezet került véleményezésre.

Társhatóságként együttműködésre került sor az Egészségügyi Minisztériummal a munkaegészségügy tárgykörében végzett szabályozási munkálatai során, illetve kétoldalú kapcsolatban vett részt az OMMF a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium egyes (munkavédelmet érintő) szabályozási feladataiban.

Külső szervezetek részére 33 esetben történt munkavédelemmel kapcsolatosan jogi állásfoglalás, tájékoztatás kiadása.

Az OMMF összeállította a Tájékoztató jelentés a Kormány részére a nemzetgazdaság 2006. évi munkavédelmi helyzetéről, és közreműködött a Munkavédelmi Kutatási Közalapítvány megszüntetésének előkészítésében.

Az OMMF Közreműködött a Munkaügyi Közlöny 2007. évi számainak szerkesztésében, a szerkesztőség részére szakmai anyagok leadásában.

5.2. Az OMMF hatósági ellenőrző tevékenysége

A 2007-es év az OMMF életében jelentős változást hozott. Az egységes munkavédelmi hatósági irányítás megvalósítása érdekében munkaegészségügyi területtel egészült ki a hatásköre. Ez a munkabiztonsági felügyelők számára fokozott figyelmet és igénybevételt jelentett, mivel a munkaegészségügyi ellenőrzés másfajta szakismeretet igényel, és 2007-ben, a munkaegészségügyben jártas szakemberek nem állnak megfelelő számban a felügyelőségek rendelkezésére.

A felügyelőségek ellenőrzési módszere a 2007-es évben is hasonló volt az előző időszakhoz. A szokásos, nappali munkaidőben végzett ellenőrzések mellett sor került az általánostól eltérő időben való ellenőrzésekre is, ez a késő délutáni, esti, illetve a hétvégi ellenőrzéseket jelentette. A rendes munkaidőn kívüli munkavégzés alkalmával feltárt szabálytalanságok többsége az építkezéseknél fordul elő, főleg a szombati napokon. A munkáltatók kevésbé tartják szem előtt az előírások megtartását, mert nem várnak ellenőrzést a hétvégeken. Ezért az ilyen alkalmakkor végzett ellenőrzések több és súlyosabb szabálytalanságokat tártak fel.

Az elmúlt évben is fő feladat volt a súlyos jogsértések vizsgálata. Ezen kötelezettség teljesítésének következménye leginkább az, hogy jelentősen megnőtt az olyan ágazatok ellenőrzésének aránya, amelyekben gyakori a súlyos veszélyeztetés. Munkavédelmi ellenőrzéseink helyszíneinek megtervezésénél, kiválasztásánál elsődleges szempontként

vettük figyelembe az ellenőrizendő munkáltatók által végzett tevékenységek veszélyességét, az előfordult munkabalesetek számát, azok gyakoriságát.

2007-ben országosan 25836 munkáltatót ellenőriztek a felügyelők, ez jelentősen meghaladta az előző évi adatot. Elsősorban az év végén lebonyolított „Csillagszóró Hadművelet” nevű akcióellenőrzés sorozat miatt. Az ellenőrzések száma a különböző ágazatokban a következő volt:

- mezőgazdaság: 1197
- feldolgozóipar: 5641
- villamos energia-, gáz-, gőz-, vízszolgáltatás: 123
- építőipar: 11308
- kereskedelem: 3780
- szálláshely, vendéglátás: 1223
- szállítás, raktározás, posta, távközlés: 504
- egészségügy, szociális ellátás: 152
- egyéb ágazatok: 1908

Az ellenőrzések tapasztalatai alapján a következő intézkedések megtételére volt szükség: Közigazgatási intézkedések:

- Munkavédelmi bírsághatározatok száma: 3 104, összege 1 000 735 000 Ft,
- Hiányosság megszüntetését előíró határozatok száma: 13 254, intézkedés száma: 50 968;
- Foglalkoztatást megtiltó határozatok száma: 5 038, érintett létszám: 12 667 fő;
- Használatot felfüggesztő határozatok száma: 6 930, felfüggesztett munkaeszköz: 15 589;
- Tevékenységet felfüggesztő határozatok száma: 4 818, érintett tevékenység: 7 797.

Szabálysértési eljárások keretében 927 szabálysértési bírsághatározat született 31 886 000 Ft összegben, 3642 helyszíni bírságot vetettek ki a felügyelők, 27 944 000 Ft összegben.

Az intézkedések irányultságát tekintve megállapítható, hogy a legtöbb esetben a le-, vagy beesés elleni védelem hiánya miatt kellett intézkedni, ezt követte az üzemeltetéssel kapcsolatos munkavédelmi hiányosságok miatti intézkedés, és az egyéni védőeszköz biztosításának a hiánya.

Ugyancsak sok intézkedésnek volt alapja a védőberendezések működés-képtelensége, illetve hiánya, továbbá a kockázatértékelés hiánya a veszélyes munkafolyamatoknál, technológiánál, munkaeszközknél.

5.2.1. Célvizsgálatok, akcióellenőrzések

2007-ben a munkavédelmi hatóság öt célvizsgálatot és egy országos akcióellenőrzést végzett.

A leghosszabb ideig az építőipari munkaterületek komplex ellenőrzése tartott. A vizsgálat nyolc hónapos időtartama alatt 3666 munkaterületen 4145 munkáltató ellenőrzésére került sor. Az ellenőrzött munkáltatók 95 %-ánál, vagyis 3940 esetben találtak szabálytalanságot a felügyelők.

A célvizsgálat teljes időszakában az ellenőrzések 27051 munkavállalóra terjedtek ki, akik közül 10663 fő (39 %) volt szabálytalansággal érintett. A nyolc hónapos vizsgálati időszakban ellenőrzött gépek berendezések száma összesen 10322 volt, ezek közül valamilyen szabálytalanságot 2611-nél találtak a felügyelők. Ez 25 % -ot jelentett.

A célvizsgálat általános tapasztalatai alapján nem számolhatunk be jelentős javulásról. Továbbra is gondot okozott a többlépcsős alvállalkozói rendszer, a koordinátorok formális működése az építési munkaterületeken, a biztonsági és egészségvédelmi terv, illetve a kockázatelemzés hiányosságai.

A mezőgazdaság munkavédelmi célvizsgálatára 2007. június 18. – szeptember 10. között került sor. A munkabalesetek, és különösképpen a súlyos, illetve halálos munkabalesetek számát tekintve is a mezőgazdaság a kiemelten veszélyes ágazatok közé sorolható.

A vizsgálat tapasztalatai szerint a mezőgazdaságban a korábbi évek problémái továbbra is fennállnak, különösen az erő- és munkagépek vonatkozásában. A legtöbb műszakilag elavult, balesetveszélyes munkaeszközt vizsgálat idején az állattenyésztésben üzemeltették. A vizsgálat során a felügyelők ellenőrizték, hogy a munkáltatók biztosítják-e munkavállalóik számára a megfelelő vízellátást, az átöltözés lehetőségét, a munkaruhát/védőruhát, a tisztálkodás/ kézmosás lehetőségét, a WC használatát, a pihenőhelyet, az étkezőhelyet és a dohányzóhelyet.

A tapasztalatok kedvezőek voltak, szabálytalanságot e tekintetben a felügyelők csak elvétve tártak fel.

Diákok és fiatalkorú munkavállalók egészségét nem veszélyeztető és biztonságos foglalkoztatása tárgyú célvizsgálat 2007. június 18. – szeptember 14. között tartott.

Az ellenőrzés célja annak felmérése volt, hogy a munkáltatók a diákok foglalkoztatása során figyelembe veszik-e a kötelező biztonsági előírások mellett a fiatalkorúak foglalkoztatására vonatkozó speciális követelményeket. Foglalkoztatnak-e diákok, fiatalkorúkat a jogszabályokban meghatározott tiltott munkakörökben.

Az ellenőrzések döntően építőipari, mezőgazdasági, termelő és feldolgozó ipari, valamint kereskedelmi tevékenységgel foglalkozó munkáltatókat érintettek.

Az ellenőrzések tapasztalatai általában nem voltak kedvezőtlenek, a feltárt szabálytalanságok közül a legsúlyosabbnak tekinthető, hogy a fiatalok 14 %-ánál hiányzott az előzetes munkaköri alkalmasság vizsgálata.

A villamos feszültség közelében végzett munkák akcióellenőrzésére az OMMF Dél-alföldi Régiójában 2007. június 5. és 2007. június 6. közötti időszakban került sor, elsősorban azért mert 2007. májusában, Bács-Kiskun Megyében (Fajszon), illetve Békés Megyében (Békéscsabán), föld feletti szabadvezeték közelében, hasonló munkavégzés során halálos munkabalesetek következtek be.

A vizsgálati szempontok között hangsúlyosan szerepelt a föld feletti villamos szabadvezeték közelében végzett munka vizsgálata. A tapasztalat sok esetben az volt, hogy a munkáltatók, az áramszolgáltató nyilatkozatában foglaltakkal nem foglalkoznak, hanem saját elképzelésük alapján enyhítve az előírásokon, nem tartották be a feszültségszinttől függő biztonsági távolságokat

A „**Csillagszóró Hadművelet**” nevű országos, több hatóság együttes akcióellenőrzésére 2007. november 22. és 2008. január 2. között került sor. A vizsgálat sorozatba az építési munkaterületek, a feldolgozóipar, a villamos szabadvezeték közelében történő munkavégzés, valamint az ideiglenes árusítóhelyek kerültek be. Az ellenőrzés időszaka alatt az OMMF 143 munkavédelmi felügyelője az egész ország területén 6439 munkáltatót ellenőrzött. A vizsgálat összesen 46024 munkavállalót érintett, a szabálytalanul munkát végzők száma 12375 fő volt. Az országos céll ellenőrzéshez kiadott munkaegészségügyi szempontok azt a célt szolgálták, hogy képet kapjunk arról, hogy a munkáltatók biztosítják-e munkavállalóik számára a foglalkozás-egészségügyi ellátást, illetve betartják-e a dolgozók lehülésének, megfázásának megelőzését szolgáló jogszabályok előírásait.

A vizsgálatból kiderült, hogy az ellenőrzésbe bevont munkáltatók 98%-a biztosította a munkavállalói számára a foglalkozás-egészségügyi ellátást. Viszont az is megállapítható volt, hogy a munkavállalók 4%-a előzetes, 5%-a időszakos orvosi vizsgálatok hiányában végezte munkáját, önmaga vagy mások egészségét, testi épségét veszélyeztetve. A munkavállalók 20%-a részére nem biztosítottak megfelelő hőmérsékletű teát, holott a vizsgált időszakban a nyílttéri munkavégzés már -3 és + 4 C fok között volt és szintén a munkavállalók 10%-a részére nem biztosították a személyre szóló, egyéni használatú

ivópoharat és a fűthető, könnyen elérhető pihenő helyiséget, valamint az előírt pihenőidőket. Az ellenőrzési ciklus utolsó hetében egy régióban a meghozott intézkedések 43 %-át tette ki a melegedőhely és védőital biztosítását előíró szankciók és intézkedések aránya. Az említett hideg körülmények közötti munkahelyi megterhelés még a legjobb egészségi állapotú munkavállalók szervezetét is megviseli.

„Szélsőséges hőmérséklet-változás (hőségriadó) miatt elrendelt rendkívüli munkavédelmi ellenőrzés”

A vizsgálat időszaka: 2007. június és július hónap. Vizsgált munkahelyek: bel- és szabadtéri munkahelyek.

A célvizsgálat ellenőrzési szempontjai: védőital juttatás és annak higiénés körülményei, pihenőhely, pihenő idő és az elsősegély nyújtás feltételeinek biztosítottsága.

Az ellenőrzési tapasztalatok rövid összefoglalása:

- Ellenőrzött munkáltatók száma: 1 523
- Az ellenőrzéssel érintett munkavállalói létszám: 40 877
- A szabálytalansággal érintett munkavállalók száma: 13 109

A hőségriadóval kapcsolatban elrendelt célvizsgálat során összességében a vizsgálatba vont munkáltatók több mint 50 %-ánál kellett valamilyen intézkedést végrehajtani. Legnagyobb számban a védőital biztosításának higiénés körülményeivel és a pihenőidők kiadásával valamint a megfelelő pihenőhely kijelölésével merültek fel intézkedésre okot adó hiányosságok, de az elsősegélynyújtás hiányosságai is előkelő helyen szerepeltek. A regionális felügyelőségeinktől beérkező folyamatos jelentésekből érzékelhető volt, hogy az OMMF ellenőrzéseinek, célvizsgálatainak nagy szerepe van abban, hogy a munkáltatók egyre komolyabban veszik munkavédelmi feladataik ellátását, és egyre nagyobb számban készülnek fel a váratlan időjárási helyzetekből adódó teendőik ellátására.

„Munkahelyek munkaegészségügyi országos célvizsgálata 2007.”

A munkavédelem- a munkabiztonság és munkaegészségügy- 2007. évi szervezeti integrációját követően az OMMF hét regionális igazgatóságának munkavédelmi felügyelői közreműködésével 2007. április 23.- május 20. között országos munkaegészségügyi célvizsgálatot tartott, ennek volt része a foglalkozás- egészségügyi tevékenység vizsgálata is.

A vizsgálat az alábbiakra keresett választ:

- A munkáltatók teljesítik-e a jogszabályokban előírt munkaegészségügyi feladataikat az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek megvalósításkor?
- A feladatok végrehajtásához igénybe veszik-e a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok közreműködését?
- A szolgálatok közreműködése érdemi módon történik-e, megfelel-e a jogszabályokban rögzített előírásoknak?

A célvizsgálat kizárólag az I. munkavédelmi veszélyességi osztályba sorolt 25 nemzetgazdasági ágazatból 22 ágazat munkáltatóira terjedt ki. (Kivételt a gőzkazán gyártása, a vízi- és légi szállításképezett.) A felmérés - az OMMF és az OMFI szakértői által kidolgozott- egységes szempontrendszer alapján történt.

A célvizsgálat 1324 munkáltatóra terjedt ki, és összesen 132 831 fő munkavállalót érintett.

Az ellenőrzött munkáltatók többsége az építőipar (260), a ffeldolgozás és fonott áru gyártás (218), a gép- és berendezésgyártás (164), a gumi- és műanyag termék gyártása (120), a húsfeldolgozás (85), a szennyvíz- és hulladékkezelés (57) köréből került ki.

Az ellenőrzés 1190 munkáltatónál (az összes munkáltató 89%-ánál), a munkavállalók 46%-át érintően (61208 főre vonatkozóan) tárt fel szabálytalanságot, valamilyen mulasztást.

A vizsgálat feltárta a munkaegészségügyi típushibákat: a munkáltatók nagy része tájékozatlan, felkészületlen, nem mindig vonja be a szolgálatot a tevékenység ellátásába. A szolgálatok részvétele, közreműködése gyakran elmarad, sokszor formális jellegű, ezért nem segíti hatékonyan a munkáltatókat ez irányú feladataik végrehajtásában. Gyakran

előfordult, hogy a szolgáltatói szerződésben rögzítettek ellenére sem kérték ki a szolgáltató véleményét, illetőleg nem kaptak érdemi segítséget.

5.2.2. Az ellenőrzések fő tapasztalatai

Az ellenőrzések fő tapasztalatai **a létesítmények állapotával** összefüggésben:

Az ellenőrzések tapasztalatai ebből igen vegyes képet mutatnak. Függetlenül attól, hogy milyen munkáltató üzemelteti az adott létesítményt, milyenek a tulajdonviszonyok, milyen régen üzemel, valamint attól is, hogy milyen tevékenységet folytatnak ott.

Ha a csekély tőkeerővel bíró vállalkozás régi telephelyen végez tevékenységet, akkor a munkabiztonsági feltételek maradéktalan teljesülésére általában nem tud, ezért nem is akar költeni.

Különösen vonatkozik ez a bérleményben végzett tevékenységre, hiszen ilyenkor sem a bérbeadó, sem a bérlő nem fordít kellő gondot a létesítmény állagának megóvására. Ez pedig a szabálytalan nyílászárók, a nem biztonságos tetőszerkezetek, és a nem elégséges világítás miatt a veszélyhelyzetet növeli. Sajnos még mindig nagy számban fordul elő az ilyen létesítmény.

Még mindig tapasztalható a régi más céllal létesült épületekben működő vállalkozásoknál az, hogy a berendezések elhelyezése nem a technológiai sorrendnek megfelelő. Ez is külön kockázati tényezőt jelent. Az újonnan, tőkeerős –multinacionális - cég által létesült telephelyek kevés kivétellel minden biztonsági követelményt igyekeznek teljesíteni, különösen az üzembe helyezéskor, és legfőképpen azok, amelyeknek az anyaországában is szigorú biztonsági előírások vannak.

Később azután ezeknél is előfordulnak hiányosságok, különösen a közlekedési utak tárolásra való felhasználása miatt.

Az ellenőrzések fő tapasztalatai, a munkaeszközök biztonsági állapota:

A gazdasági helyzet romlása miatt az eszközállományban az előző évhez viszonyítva jelentős változás nem történt. Egyaránt találkozni lehetett a legújabb követelményeknek megfelelő korszerű gépekkel, berendezésekkel és régi, elavult, de még használatban lévőkkel.

A munkaeszközök biztonságával kapcsolatos hiányosságok továbbra is leginkább arra vezethetők vissza, hogy az üzembe helyezéseket nem megfelelően végezték el, az időszakos vizsgálatok elmaradtak, a karbantartások és a munkavédelmi ellenőrzések hiányosak voltak. Kedvezőbb képet mutatnak az átlagnál a munkavédelmi törvény által veszélyesnek minősített munkaeszközök, amelyeknél a biztonsági felülvizsgálatot az esetek többségében rendszeresen elvégzik. Az ilyen berendezéseknek az állapota általában jó. A rendszeres felülvizsgálat elmulasztása esetén azonban ezek a berendezések is kedvezőtlen képet mutatnak munkabiztonsági szempontból.

A régi, megromlott állagú létesítményekben gazdálkodó szervezetek gépparkja továbbra is nagy átlag-életkorú, elavult. A rendszeres karbantartás hiánya már évek óta befolyásolja negatívan a munkaeszközök biztonsági állapotát. Egyes területeken lehetett csak javulást tapasztalni, legfőképpen a teherszállítás munkaeszközeinél.

5.2.3. A végrehajtható döntésben elrendelt kötelezettség teljesítésének ellenőrzése

A felügyelőségek az elmúlt évben is nagy figyelmet fordítottak a korábban hozott felügyelői intézkedések visszaellenőrzésére (utóellenőrzésre).

A végrehajtási fegyelem összességében jónak mondható. Az ellenőrzések tapasztalatai azt mutatják, hogy a kötelezettek túlnyomó része végrehajtja a kötelezéseket, határozottan nőtt

a végrehajtási fejelem. Emellett azonban jellemző az is, hogy a visszaellenőrzés alkalmával számos új hiányosság feltárására is sor kerül. Az ilyen jellegű ellenőrzések számának, illetve a végrehajtási és eljárási bírságok számának és összegének alakulását az alábbi **3. számú táblázat** foglalja össze.

3. táblázat

	Utóellenőrzések		Végrehajtási és eljárási bírságok		
	Száma (db)	Előző év százalékban(%)	Bírság	Száma (db)	Összege (Ft)
2006	1 756	104 %	Végrehajtási bírság Eljárási bírság	27 144	1 135 000 14 255 000
2007	1 445	82%	Eljárási bírság	283	24 653 000

5.2.4. Bírságok

A előző évben igen sok esetben tártak fel a felügyelők súlyos veszélyeztetést, amely miatt bírság alkalmazására volt szükség.

4. táblázat

Bírságfajta	Szám		Előző év %-ában	Összege		Előző év %-ában
	2006.	2007.		2006.	2007.	
Szabálysértési	6 681	6 842	102%	81 335 000	94 742 000	116%
Munkavédelmi	3 962	3 104	78%	1 288 884 000	1 000 735 000	78%
Végrehajtási/eljárási	171	283	165%	15 390 000	24 653 000	160%
Összesen	10 814	10 229	95%	1 385 609 000	1 120 130 000	81%

A **4. számú táblázatból** kitűnik, hogy a munkavédelmi bírságok száma és összege is csökkent.

Ennek oka az, hogy a kisebb súlyú szabálytalanságokat nem munkavédelmi bírsággal, hanem szabálysértési bírság alkalmazásával szankcionálta a felügyelőség, ami látszik a szabálysértési bírságok számának és összegének emelkedéséből.

A határozatokban előírt kötelezettségek teljesítésének fokozottabb ellenőrzését jelzi az eljárási bírságok számának és összegének 60-65%-os emelkedése.

5.2.5 Együttműködés a munkáltatókkal, a civil szervezetekkel és más hazai szervezetekkel

Az OMMF a közös célok megvalósítására az elmúlt évben több együttműködési megállapodást kötött, illetve készített elő a társhatóságokkal. Ezek közül a munkavédelmi tartalommal is bíró legfontosabbak a következők:

Az év elején került sor az OMMF, az APEH, a VPOP és a NFH együttműködési megállapodásának aláírására. Az elsődleges cél az ellenőrzések újfajta szervezési módjának kialakítása volt, ami lehetővé teszi térben a és időben koncentrált ellenőrzések megvalósítását, valamint egy meghatározott földrajzi térség kiemelt, folyamatos ellenőrzését a hatóságok részéről.

A négy hatóság együttműködésével valósult meg 2007. decemberében a Csillagszóró hadművelet.

A „Csillagszóró hadművelet” keretében az OMMF részéről 11 800 ellenőrzés lefolytatására került sor, melyből 1 576 eset az együttműködő hatóságokkal közös ellenőrzés volt.

A vizsgálat kiterjedt az építőiparban, feldolgozóiparban, ideiglenes árusítóhelyeken, kereskedelmi áruházláncokban, a vendéglátásban, vagyonvédelemben, valamint a villamos szabadvezetékek közelében végezett tevékenységek munkakörülményeinek, munkavédelmi helyzetének vizsgálatára.

Az előző megállapodások sikerére tekintettel előkészítésre került egy új, az előzőnél bővebb megállapodás, amely nyolc hatóság megállapodása (cselekvési programja) a feketegazdaság,(és az ezzel járó munkavédelmi problémák) visszaszorítása érdekében, melynek résztvevői:

- az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH),
- az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ),
- a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) által irányított Állategészségügyi Hatóság, Takarmányozási Hatóság, Borászati Hatóság, Növényvédelmi Szerv, Talajvédelmi Hatóság, Zöldség-gyümölcs Minőség-ellenőrzési Szerv, Élelmiszer-biztonsági Szerv (az FVM Élelmiszerláncot Ellenőrző Hatóságai és Szervei),
- a Magyar Élelmiszer–biztonsági Hivatal (MÉBIH),
- a Nemzeti Fogasztóvédelmi Hatóság (NFH),
- az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség (OMMF),
- az Országos Rendőr -Főkapitányság (ORFK),
- és a Vám- és Pénzügyőrség (VP) között.

A megállapodás aláírására 2008. február 8.-án került sor.

További együttműködési megállapodás jött létre az OMMF és az Országos Szakfelügyeleti Módszertani Központ között 2007 decemberében.

Az együttműködés célja: a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok megelőző tevékenységének támogatása, feladataik ellátásával összefüggésben az egységes helyes munkagyakorlat előmozdítása.

Partnerség:

Az elmúlt évben az OMMF nagy lépést tett a kölcsönös bizalom elmélyítése érdekében a „Partnerség” együttműködés kiszélesítésével. Mind központi, mind területi szinten az OMMF igyekezett minél több munkáltatói rendezvényen részt venni, munkáltatói érdekképviselőkkel való szélesebb körű együttműködés elmélyítésének céljából.

5.2.6. Pályázatok a munkavédelmi jellegű bírságok felhasználására

Az OMMF a 2006. évben befolyt, erre a célra fordítható bírságösszeg felhasználására az Mvt.80.§-ának (2) bekezdése, és a munkavédelmi jellegű bírságok pályázati, valamint információscélú felhasználásáról szóló az 5/2002. (XI. 12.) FMM rendelet (R.) alapján, a Pénzügyminisztérium előzetes véleményét figyelembe véve 2007. február 28-i beérkezési határidővel hirdette meg a pályázati felhívást.

A pályázatra annak az összegnek a fele fordítható, ami ténylegesen befolyt az erre a célra megjelölt számlára, így az elhúzódó jogorvoslati eljárások és a gyakori késedelmes befizetések miatt ez rendszeresen kevesebb, mint az adott évben kiszabott bírság összege. A befolyt összeg másik fele a munkavédelmi információs szolgálat működtetésének fedezete.

A pályáztatás célja volt, hogy támogatásban részesüljenek az egészséget nem veszélyeztető és a biztonságos munkavégzésre, a foglalkozási megbetegedések műszaki megelőzésére,

valamint a munkakörülmények javítására szolgáló eljárások, továbbá a megelőzést szolgáló tájékoztatást és képzést nyújtó pályázatok.

A 375 benyújtott pályázatból 113 pályázat esetében a bírálók teljes összhangban foglaltak állást a támogatás mértéke és jogcíme (visszatérítendő és vissza nem térítendő), illetve a szerződési feltételek felől. A támogatottak közül kettő visszalépett, ezért 111 támogatási szerződés került megkötésre.

Az OÉT Munkavédelmi Bizottsága összesen 286 104 000 Ft támogatási összeg felhasználására tett javaslatot, amit a szociális és munkaügyi miniszter 2007. május 22-én jóváhagyott. Ezt követően az OMMF a támogatottakkal megkötötte a szerződéseket.

A beérkezett pályázatok közül ismeretterjesztő kiadványok megjelentetésére, terjesztésére, munkavédelmi szakemberek továbbképzésére, oktatások, konferenciák szervezésére 52 db (52%) pályázat 208 425 000 Ft (73%) összegben kapott támogatást. A pályázati felhívásban kiemelten támogatható célként került megjelölésre az egészségügyi intézményekben a betegmozgató kockázati tényezőinek, valamint az ápoló személyzetet érő fertőzés veszélyének csökkentése.

Ennek megvalósítására benyújtott pályázatok közül 43 db (38 %) pályázat nyert támogatást 52 812 000 Ft (18%) összegben. A munkáltatók munkavédelmi feladatainak hatékonyságát segítő minőségirányítási rendszert 7 pályázó (6%) 13 321 000 Ft összegű (5 %) támogatással vezethetett be.

A 2007. évben megvalósult - többnyire az előző években támogatást nyert - pályázatok értékelésének tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a munkavédelmi tájékoztatásra, képzésre irányuló, valamint az egészségügyi intézmények eszközbeszerzését finanszírozó pályázatok sikeresek voltak. A munkavédelmi célú fejlesztést, kutatást szolgáló csekély számú pályamunka azonban alig tartalmazott újszerű, hatékony megoldást.

5.3. A Munkavédelmi Információs Szolgálat működése

A közcélú állami munkavédelmi információs rendszer célját, működtetését, valamint feladatait az Mvt. alapján a munkavédelmi jellegű bírságok pályázati, valamint információs célú felhasználásáról szóló 5/2002. (XI. 12.) FMM rendelet írja elő, melyet a 18/2007. (V.10.) SzMM rendelet módosított.

Ennek megfelelően a szolgáltatást a munkavédelmi hatóságok szervezeti keretében önállóan létrehozott, de a hatósági tevékenységtől elkülönülő munkavédelmi információs szolgálatok végzik.

Az év közben az OMMF-nél létrehozott Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat rendszerébe integrálódott MISZ feladatai nem változtak, a szolgálat ellátta az ingyenesen hívható telefonos információs feladatokat. A közel ötéves működés alatt 27869 regisztrált telefonhívást iktatott a Szolgálat, évenkénti folyamatosan emelkedő trendben.

A 2007. évben regisztrált megkeresések száma 6949 db volt (a 2006. évi 6621 db-bal szemben), mintegy 5%-os emelkedést jelent. Ez igazolja, hogy egyre jobban elterjed az információs szolgálat által nyújtott kielégítő tanácsadás létezése, köszönhetően az intenzív sajtó, rádió és TV hirdetéseknek.

A telefonon érdeklődők megoszlása az **5. táblázat** adatai szerint összegezhető:

5. táblázat

Érdeklődők típusa	2007. év	
	Hívások (db)	Aránya (%)
Munkáltató (ügyvezetők, munkavédelmi vezetők, egyéb beosztású vezetők)	3 772	54,28
Munkavállaló	1 840	26,48
Érdekképviselő	53	0,76
Egyéb és ismeretlen (állampolgár, szülő, rokon, szomszéd)	1 284	18,48
Összesen	6 949	100

A legtöbben az építőipar területéről érdeklődtek, a rögzített, és így értékelhető hívások közül azonban jelentős még a kiskereskedelmi, egészségügyi, oktatási, közigazgatási, mezőgazdasági és a szállítási ágazatból érkezett hívások száma is.

A hívások területi megoszlása az elmúlt évekével megegyező, kimagasló a Budapest, Pest és Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből érkezett hívások száma, a közepes, illetve alacsony érdeklődések száma jellemző a többi megyére. Ugyanezt régiós bontásban figyelve, a közép-magyarországi régiót a dunántúli régiók követik.

A munkavédelem fogalmából adódóan gyakoriak voltak az OEP hatáskörébe tartozó egészségbiztosítási jogviszonnyal kapcsolatos kérdések, és előfordultak az APEH, a Műszaki Biztonsági Hatóságok, Környezet- és Természetvédelmi Főfelügyelőség, Katasztrófavédelem, tűzmegeelőzés (megyei, városi tűzoltóságok), Országgyűlési Biztosok Hivatala hatáskörébe tartozó megkeresések is. Ezen esetekben a szolgálat lehetőség szerint címmel, illetve telefonszámmal segítette az érdeklődőket.

Továbbra is kiemelt érdeklődés mutatkozott a munkavédelmi törvény, és az ehhez kapcsolódó munkavédelmi szabályok, valamint a munkabalesetek értelmezése, kivizsgálása iránt, és ismét jelentős mértékben emelkedett a bejelentések, panaszok száma, ami a nagyobb sajtóvilvánosságnak volt köszönhető.

Az elmúlt évihez hasonló mértékű volt a munkakörhöz szükséges képesítések és a munkáltató munkavédelmi kötelezettségére vonatkozó kérdések száma, illetve a szabványok, jogszabályok iránti érdeklődés.

5.4. Nemzetközi kapcsolatok

Az OMMF rendszeres kapcsolatot tart fenn a külföldi munkafelügyelettel, mint társszervezetekkel és a munkavédelemmel foglalkozó nemzetközi szervezetekkel. Az OMMF elnöke képviseli Magyarország részéről a munkahelyi biztonságot az EU tagállamok Munkafelügyeleti Vezetőinek Bizottságában (SLIC). 2007-ben az OMMF részt vett a SLIC két plenáris ülésén (2007. május, Dortmund; 2007. október, Lisszabon). Az OMMF részt vesz ezen kívül a SLIC négy munkacsoportjának munkájában (azbeszt, kézi tehermozgatás, gépek munkabiztonsága, hatóság).

Az OMMF 2007-ben is kiterjedt nemzetközi tevékenységet folytatott, munkatársai több országban (EU tagállamok) vettek részt rendezvényeken. Bukarestben előkészítő tárgyalásokat folytattunk egy munkavédelmi és munkaügyi együttműködési megállapodásról a magyar és a román hatóság között, Szófiában pedig részt vettünk a bolgár felügyelőség 100 éves fennállásának alkalmából tartott ünnepi rendezvényen.

5.5. Az Európai Munkavédelmi Ügynökség Nemzeti Munkavédelmi Fókuszpontjának működése

Az OMMF mint az Európai Munkavédelmi Ügynökség (Bilbao, Spanyolország) Nemzeti Fókuszpontja folyamatosan végezte a munkavédelmi tájékoztatással kapcsolatos feladatokat: Európai Munkavédelmi Hét (nyitó rendezvény, 3 regionális és egy országos

munkavédelmi fórum megszervezése; kiadvány készítése a 2007. évi témáról, a munkával összefüggő mozgásszervi problémákról; TV hirdetések az Európai Hétről és a Fókuszpontról); valamint egyéb kapcsolódó tevékenységek.

Az OMMF ugyancsak folyamatosan működtette és fejlesztette a fókuszpont weblapját.

A szokásos fókuszponti tevékenységek mellett az OMMF részt vett a „Kockázatfigyelő” programban, valamint a 12 új és két jelölt tagállamban indított „Kezdeményezés az egészséges munkahelyért” program előkészítésében és lebonyolításában (5 szeminárium, előadásokkal).

Fentiek mellett az OMMF mint Fókuszpont számos hazai rendezvényen és előadáson ismertette az Európai Munkavédelmi Ügynökség szerepét és munkáját, terjesztette az Ügynökség által készített tájékoztató anyagokat. Adatszolgáltatással és interjúk révén közreműködtünk az Ügynökség egy külső cég által történő felmérésében.

Az OMMF folyamatosan közreműködik az EU „13. Foglalkoztatás és szociális ügyek” (SZMM), valamint az „1. Áruk szabad mozgása” (GKM) munkacsoport munkájában, emellett esetenként adatszolgáltatást végez az Európai Unió, az ILO és más nemzetközi szervezetek részére. Az OMMF képviseli Magyarországot az Európai Bizottság keretében működő két egyéni védőeszköz munkacsoportban (PPE, ill. ADCO), részt vett a munkacsoport értekezletein, ellátta az ebből adódó feladatokat. A nemzetközi tevékenység részének tekinthető még az egyéni védőeszközök vizsgálatát, tanúsítását, illetve ellenőrzését végző szervezetek kijelölése és brüsszeli bejelentése, a kijelölés folyamatos felülvizsgálata.

6. A bányászati szakágazat munkavédelmi helyzetéről és a bányafelügyelet 2007. évi munkavédelmi tevékenységéről

6.1. A munkafeltételek alakulás

A bányászati tevékenységek sajátossága az esetenként előre nem látható veszélyek megjelenése, amely különös feladatot jelent a munkát irányítóknak és a szakma gyakorlóinak, hogy a veszélyt kellő időben felismerjék és a veszélyhelyzetet felszámolják.

Az ágazat további jellemzője, hogy a sokféle ásványi nyersanyagot különböző módon, a legkorszerűbb berendezésekkel, vagy a legegyszerűbb (pl. egy rakodógépes) kitermelési technológia alkalmazásával végzik. Valamennyi technológia jellemzője, hogy a munkavégzés helyszíne, illetve a munkahelyi körülmények a kitermelés során nem állandóak, hanem a természeti adottságoktól, és adott esetben az időjárástól függően általában változnak.

Az iparág sokat költött a technikai szint emelésére, amely a teljesítmény növelése mellett a munkahelyi kockázatok csökkentését is eredményezi. A föld alatti, illetve a kőolaj- és földgázbányászatban a nehéz fizikai munkát ahol lehetséges volt gépesítették. A munkavégzés körülményeit kedvezően befolyásoló intézkedések mellett a változó geotechnikai körülmények a munkát végzőktől és irányítóktól kiemelkedő szakmai, és munkavédelmi felkészültséget, állandó figyelmet és jó problémamegoldó képességet igényelnek. A munkahelyi irányításra jogosító középfokú szakmai képzettséggel rendelkező munkavállalók hiánya a 2007. évben - a nyugdíjba vonulók jelentős száma miatt - tovább nőtt. A középvezetők iskolarendszerű oktatásának lehetősége biztosított, azonban érdeklődés hiányában nappali tagozatos képzést a szakmai középiskolák nem tudnak indítani. A biztonságos munkavégzés irányításához szükséges személyek középfokú szakmai képzését az előbbieket miatt a munkáltatók a már foglalkoztatott munkavállalóik továbbképzésével próbálják megoldani.

A külszíni bányászatban a kitermelést, illetve a termelvényszállítást, továbbá az elosztói engedélyeseknél és a szénhidrogén-szállítóvezeték üzemeltetőknél a csővezeték építési, karbantartási munkákat jellemzően alvállalkozókkal végeztetik. Az alvállalkozók által foglalkoztatott munkavállalókra több esetben a munkabiztonságot kedvezőtlenül befolyásoló fegyelmezetlenség, a szabályoktól eltérő munkavégzés a jellemző.

A munkakörülmények, a korszerűbb munkaeszközök és technológia mellett a föld alatti szén-érc-, valamint a kőolaj- és földgáz-bányászatban a szokásos bányászati veszélyek továbbra is megtalálhatók.

A mélyművelésű bányákban a fő bányaveszélyek (omlás-, sűjtőlég-, szén- porrobbanás-, tűz- és vízveszély) okozta súlyos üzemzavar, illetve súlyos baleset nem történt. A munkakörnyezet káros hatásainak kivédése, a munkafeltételek javítása, a munkavállalók biztonságos munkavégzésre történő felkészítésére a munkáltatók különös figyelmet fordítanak.

A kockázatok súlyosságára és valószínűségére tekintettel a gazdasági miniszter rendelete alapján, e tevékenységet folytató üzemekben munkavédelmi irányítási rendszert dolgoztak ki és sikerrel alkalmazzák.

A külszíni bányáknál a korábbi években történt műszaki, technológiai fejlesztések, korszerűsítések a munkakörülmények javulását és ezzel általában a munkabiztonsági és munkaegészségügyi helyzet kedvező irányú változását is eredményezték.

A külszíni bányászati tevékenységet folytatók több mint 90 %-a mikro-, kis- és középvállalkozás, amelyeknél a kockázatok alakulása a föld alatti bányákénál kedvezőbb, azonban a kis termelési volumen, és árbevétel miatt a kiadással járó jogszabályi kötelezettségek betartása több esetben jelentős terhet jelent. A munkaeszközök műszaki színvonala – a munkáltató pénzügyi helyzetének megfelelően - nagyon változó. Az elmúlt évben a vállalkozások kis hányada engedhette meg magának a fejlesztést.

A munkabiztonsági helyzet alakulására jelentős hatással van a munkát végző munkavállalók megfelelő képzettsége, szakképzettségének színvonala. Ezen a területen tekintettel az egyre nagyobb teljesítményű, korszerű rakodógépek megjelenésére a képzett és gyakorlott kezelők hiánya a kockázat növelését jelentette.

A szénhidrogén-kitermelésnél és -tárolásnál jól szervezett, magas műszaki színvonalú, korszerű technológiát és munkavédelmi irányítási rendszert alkalmaznak. A munkabiztonsági helyzet jónak minősíthető.

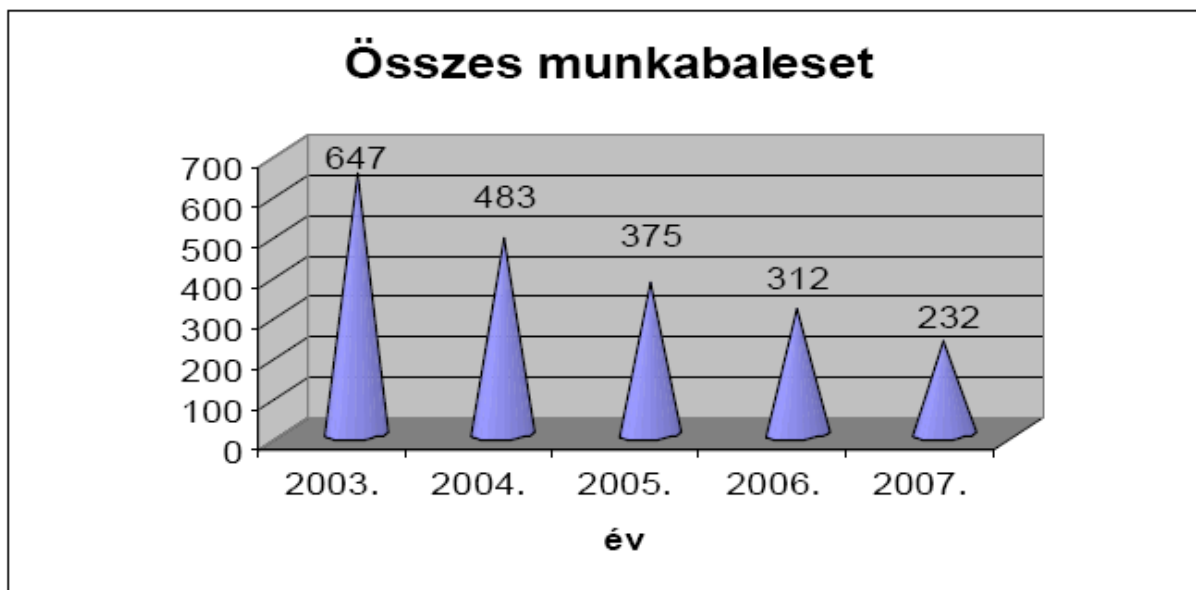
A polgári robbanóanyag gyártás és felhasználás terén a munkavédelmi helyzet a korábbi éveknek megfelelő, jó szintű volt.

Az ágazatban a munkaegészségügyi kockázati tényezők általában javultak, azonban a rezgés és a zaj ártalom tekintetében további megelőző intézkedések, és a kockázat megelőzését szolgáló fejlesztések szükségesek.

6.2. A bányászati munkabalesetek számának alakulása a bányafelügyelet munkavédelmi hatáskörébe tartozó területen

A következő **5. számú ábra** a Bányakapitányságok által 2003-2007. években feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek számának alakulását mutatja be.

5. ábra

A bejelentett munkabalesetek száma a korábbi éveknek megfelelő tendenciájú, az előző évhez viszonyítva jelentős mértékű (25,6 %-os) csökkenést mutat. A halálos munkabalesetek száma 2-ről 1-re csökkent.

Az abszolút számok mellett a foglalkoztatott munkavállalók számához tartozó gyakorisági mutatón keresztül az összes, illetve a halálos kimenetelű munkabaleseti eseményeket tartalmazza a következő táblázat.

A munkabalesetek száma és a munkabaleseti mutatók alakulása a 2006-2007. években

Év/megoszlás	2006.	2007.	Különbség az előző év %-ában		
ÖSSZESEN	312	232	- 25,6		
EBBŐL	SÚLYOS*	3	5	+ 66,7	
	EBBŐL	HALÁLOS	2	1	- 50,0
	CSONKULÁSOS	1	1	0,0	
	CSONKULÁSOS**	2	2	0,0	
1000 foglalkoztatottra jutó balesetek száma***	24,2	17,6	- 27,3		
100 000 foglalkoztatottra jutó halálos balesetek száma***	15,5	7,6	- 51,0		

* Súlyos munkabaleset = halálos + súlyos csonkulásos + egyéb súlyos (Mvt. szerint)

** Csonkulásos munkabaleset = súlyos csonkulásos + egyéb csonkolásos

*** 2006. évben becslést a létszámadatok alapján történt a számítás

A munkabalesetek száma valamennyi felügyelt szakterületen csökkent, azonban legnagyobb mértékben a nem bányászati célú, bányászati technológiát alkalmazó tevékenységek, a szénbányászati, valamint a kő-, kavics és homokbányászati tevékenységek esetében. A balesetek döntő többsége továbbra is a mélyműveléses bányákban történt a zárt téri munkavégzés környezeti és pszichikai tényezőinek kedvezőtlen hatása, illetve a munkavállalók figyelmetlensége miatt.

A szénhidrogén-kitermelésnél, –szállításnál, és –tárolásnál a balesetek száma a korábbi évekhez hasonlóan alakult.

A polgári robbanóanyag gyártás és felhasználás területéről munkabalesetet nem jelentettek. A halálos kimenetelű munkabaleset nem bányában és nem bányászati tevékenység során, hanem rakodógép, illetve emelőgép közlekedése közben történt.

A munkabaleseti mutatók (1000 foglalkoztatottra jutó munkabalesetek, illetve a 100000 foglalkoztatottra jutó halálos munkabalesetek számának) változása csak azzal a megjegyzéssel vehető figyelembe, hogy 2006. évben a foglalkoztatottak számát csak becsléssel lehetett megállapítani.

6.3. A bányafelügyelet 2007. évi munkavédelmi tevékenysége

Jogi szabályozási tevékenység

Az MBFH kidolgozta és a GKM részére tárcaegyeztetés céljából előterjesztette a bányászatról szóló törvény, valamint a végrehajtására kiadott 203/1998. (XII. 19.) Kormányrendelet módosító javaslatát, továbbá kidolgozott 2 munkavédelmi tárgyú miniszteri rendelet tervezetet és véleményezett 16 jogszabály tervezetet.

Közreműködés a Munkavédelem Országos Programja végrehajtásában

A munkavédelem országos programja 2007. évi intézkedési és ütemtervéről szóló 1018/2007. (III. 26.) Korm. határozatban az MBFH a részére megállapított feladatokat a következők szerint teljesítette:

- folytatta a munkavédelmi joganyag hatályosulási felülvizsgálatát, amelynek keretében felülvizsgálta a kőolaj- és földgáz bányászati biztonsági szabályzatot, mely kiegészül a föld alatti gáztárolás biztonsági követelményeinek szabályozásával, továbbá két új munkavédelmi tárgyú miniszteri rendelet tervezetét dolgozta ki. („A bányászatban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról” illetve „A bányászati munkabiztonsági szaktevékenységnek minősülő feladatok ellátására jogosult személyek szakképzési követelményeiről” szóló miniszteri rendeletet.)
- összeállította a kis- és középvállalkozások számára alkalmas munkavédelmi irányítási rendszer kidolgozási szempontjait,
- részt vett a Program gyakorlati megvalósításához szükséges munkáltatói menedzsment felkészítésében, és szakmai fórumokon megelőzési szempontú tájékoztatást tartott,
- az állami ellenőrzés hatékonyságának javítása és a munkavédelmi ellenőrzési feltételek egységesítése érdekében az OMMF által kidolgozott módszertani útmutatót adaptálta.

Ellenőrzési és szankcionálási tevékenység

A bányafelügyelet - a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (MBFH) valamint az irányításával működő Budapesti, Miskolci, Pécsi, Szolnoki, és Veszprémi Bányakapitányság - a 2007. évben a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény, valamint a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény alapján végezte munkavédelmi hatósági tevékenységét. A bányafelügyelet 2007. évben munkavédelmi hatósági felügyeleti tevékenységét 53 fővel látta el.

A bányafelügyelet hatósági ellenőrző tevékenységét a komplexitás jellemezte. Az egyes helyszíni ellenőrzések során a felügyelők – lehetőség szerint - a munkavédelmi, munkaügyi, műszaki biztonsági, tűzvédelmi, ásványvagyon-gazdálkodási és piacfelügyeleti követelmények teljesítését is ellenőrizték. Erre a bányafelügyelet a jelentős mértékben megnövekedett szakigazgatási tevékenysége mellett csak 1572 (a 2006. évinél 13 %-kal kevesebb) munkanapot tudott fordítani.

A bányakapitányságok munkaterv alapján 19 üzemnél előzetesen kidolgozott ellenőrzési szempontok szerinti komplex szemlét tartottak, továbbá végrehajtották az MBFH által előírt céllenőrzéseket is, amelyek összesen 102 telephelyet érintettek.

A céllenőrzések tárgya fúrás-robantási tevékenységek, valamint földgáz- és PB-gáz vezetékek üzemeltetésének szabályszerűsége volt.

Az ellenőrzések során észlelt szabálytalanságok miatt a bányafelügyelet minden esetben eljárást folytatott le, ezen belül munkavédelmi szabálysértési bírság kiszabására egy

esetben, munkavédelmi bírság kiszabására két esetben került sor, összesen 850 ezer Ft értékben.

A Munkavédelmi Információs Szolgálat működése

Az MBFH 2007-ben is eredményesen működtette a hívó fél számára ingyenes, „zöldszámos” telefonos bányászati munkavédelmi információs szolgálatot. A bányakapitányságok tevékenyen vettek részt az 1/2004. (I. 9.) FMM rendeletben rögzített, a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódó munkavédelmi tájékoztatási kötelezettségeik ellátásában. Az elmúlt évek viszonylag kisszámú érdeklődése után 2007. évben mintegy 1,3-szorosára (181-ről 234-re) növekedett az információt kérők telefonhívása.

A legtöbb kérdés a jogszabályokkal és a jogszabályváltozásokkal kapcsolatban merült fel (az összes 18,8 %-a). Ez évben a közbeszerzési pályázathoz kapcsolódó hatósági igazolások kiadásával összefüggő kérdések száma számottevő mértékben (95-ről 36-ra) csökkent, az összeshez viszonyított aránya (15,4 %) azonban még mindig jelentős. Az egyes munkakörökhöz szükséges képezésekkel - főleg a felelős műszaki vezetővel, illetve a műszaki felügyelettel – összefüggő kérdések száma az előző évhez viszonyítva ugrásszerűen megnőtt. Hasonló változás tapasztalható a kockázat értékeléssel összefüggő kérdések terén is.